AMERIKOS LIETUVIS

THE LITHUANIAN AMERICAN

No. 8-tas | Telefonas Dial 5-1094 | WORCESTER, MASS., 20-tą VASARIO (FEB.) 1937 M. | Kaina 5 Centai | VOL. XIX

TRUMPAI APIE VISKĄ

Rašo **Jonas Valaitis,**
Liet. Radio WMBQ Vedėjas,
Brooklyn, N. Y.

Sovietų Rusijos gyvulių ekspertai pasirinko juos pirkti Lietuvoje, Vilkaviškio apskrity. Jau nupirko pirmai partijai 200 bulių ir karvių. Mokėjo po 2,000 litų. Taigi, Vilkaviškis pripažintas ne tik Lietuvos, bet ir užsienio, kaip turįs geriausius galvijus.

Amerikos mokyklose vaikučiai mokomi valyti dantis, gražiai susišukuoti, švariai išsipraus ti ir švariai užsilaikyti. Japonijoj, žydinčiųjų vyšnių šaly, vaikams įrengtos mokyklose bendros maudynės, kuriose du kartus per savaitę pertraukose mokiniai drauge su mokytoju, maloniausiai praleidžia karštam vandens prude. Ir vaikai laukia dienų, kada gaus malonumo maudytis.

Amerikonai gal daugiausiai pagerbia filmų žvaigždes. Joms rašo milijonus pagyrimo laiškų, moka aukščiausias kainas juos pamatyti, net po kelis kartus per dieną lanko filmų teatrus. Bet maža amerikonų norėtų filmų žvaigždes pagerbti kaip jas dabar pagerbia šimtai britų, kurie duodasi kune adatomis įbadyti patinkamų filmų artistų paveikslus! Ir įbadytieji paveikslai lieka amžinai, neišdyla!

Kai kur potvynių vandeniui pradėjus atslugti, kilo baisųs vėjai, kurie stabdo vandens bėgimą, kas padidina potvynio pavojų. Ypač tai pastebima Memphis. Tuo tarpu nuo vandens apsiginti užtvaras silpnesnėse vietose ir verčia. Vėtros per tris valstijos: Kansas, Texas ir Oklahoma pučia smėlį, maišydamas žemę su dangum. Nauja tragedija.

Jungtinių Valstybių Kongresas išeinantiems iš tarnybos teisėjams, kad tik jie išeitų, paskyrė pensijas lygias metinėms jų algoms.

Per 42 dienas streikams, per 10 dienų tarusis General Motors dirbtuvių atstovai pasirašė su unija sutartį, ir į darbus šią savaitę grįžo dirbti net 135,000 darbininkų 20-tyje dirbtuvių. General Motors unijai pripažino teisę per 6 mėn. visus darbininkus kontroliuoti.

Europos didžiausia geležinkelio linija, iki šiam laikui iš Paryžiaus į Vladivostoką eidavo per Varšuvą. Nuo gegužės mėn. traukinių linija pakeičiama, ir tie traukiniai eis per Lietuvą, pro Pagėgius, Radviliškį, Obelius. Lietuva darosi tarptautinio susisiekimo mazgu.

G. M. darbininkams streikuojant, Chrysler kompanija savo darbininkams padidino algas net čia 10%. Tuo budu per metus išmokės 14 milijonų dolerių daugiau, nei pernai išmokėdavo.

Už 1936 m. geriausią lietuvių veikalą 'Broliai Domeikos" rašytojas Liudas Dovydėnas apdovanotas 5,000 litų premija.

Brooklyno daliai, lietuvių centrui, Williamsburgh geros naujienos! Nuo Union Ave. iki Kent Ave. susiorganizavo Grand gatvės 70 biznierių ir jie reikalauja lietuvių apgyventą gatvę pagražinti, moderninti. Taip pat reikalauja North 12-tą gatvę padaryti bulvaru į Wiliamsburgh tiltą.

Klaipėdos lietuvaitė dainininkė Dambravičiutė pakviesta į Maskvą sudainuoti keletą operų.

Baltimorės lietuvaitė Alice Lukaitė laimėjo sviedinių (bolių) ritimo čampionatą.

Amerikoje pernai viso automobiliai užmušė 38,500 žmonių.

Priešaky su South Bostono Dambrausku, Massachusetts lietuviai ukininkai steigia savo organizaciją, pagerinti lietuvių ukius. Jie kvies agronomus padėti jiems ukius moderninti.

Beraščiai žmonės negali išmokti gerų darbų. Del to Amerikai per metus beraščiai kaštuoja net milijardą ir 200 milijonų dolerių.

"Keleivio" redaktorius Michelsonas su žmona atšventė savo 25 metų vedybų sukaktuves.

Vokietijoj prasidėjo nauja era. Hitleris pakeitė politiką. Jau negrąso karu, bet logingai įrodęs, kad Vokietijai butinai reikia kolonijų, jas prašo grąžinti. Anglai sako, kad šis Hitlerio žygis gana rimtas ir logingas.

Visas Britų karo oro laivynas buvo padangėj. Išleido į Aleksandariją pirmą orlaivį Castor, kuris pradėjo nuolatinį susisiekimą su Anglija. Tuo budu Indiją dabar anglai oru pasieks per 3 dienas, Australiją — per savaitę.

Suomija Pradėjo Draugaut su Sovietais

Maskva. — Neseniai čia atvyko Suomijos ir užrubežinių reikalų ministeris Rudolf Holsti, kuris sovietų nuoširdžiai buvo priimtas.

Dabar planuojama sudaryt Pabaltijos Blokas iš Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Suomijos. To bloko principas yra neutralitete, kurį Sovietai remia. Mat, Suomija pabugo vokiečių, kurie bile kada ją galėtų panaudot savo papėdžia veržiantis į Leningradą. Taigi sudarius bendrą Pabaltijos neutraliteto sutartį nebus tokio pavojaus nė pačiai Klaipėdai, kurią vokiečiai laiko už savo ir kurioje norėtų padaryt militarišką papėdžia į Pabaltijo valstybes ir į Ukrainą.

Taigi, Suomijos bendradarbiavimas su Pabaltijos valstybėmis ir sovietais daug prisidės prie išlaikymo Pabaltijos valstybių nepriklausomybės.

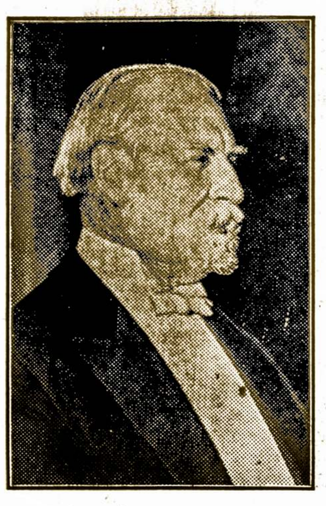

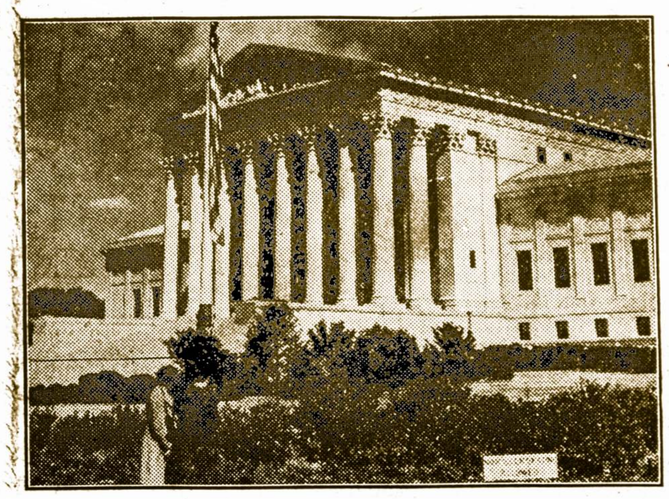

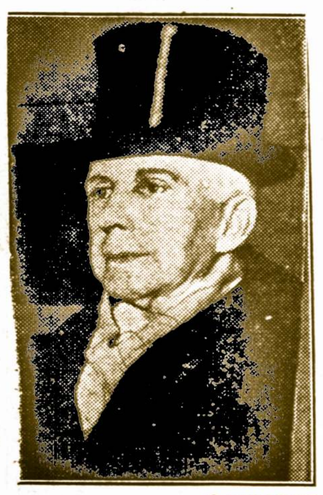

© NEWS WEEK

DAROMA PASTANGOS, KAD PAKEIST AUKŠČIAUSIĄ TEISMĄ

Prezidentas Ruzveltas pareikalavo Kongreso, kad jis padarytų reformas aukščiausiame šalies teisme: vietoj dabar esančių 9 aukščiausio teismo narių nuskirti 15 ir kad jų tarnysta baigtusi sukakus 70 metų amžiaus. Kongrese minimu klausimu eina abipusiškos diskusijos. Aukščiausio teismo nariai nenorėtų apleist savo šiltų vietų ir reikalauja iš valdžios prailginti jų terminą. Paveiksle matome iš kairės į dešinę aukščiausio teismo čyfą Charles Evans Hughes, 74 metų amžiaus ir iš dešinės į kairę — teisėjas Willis Van Devanter, kuriam sukanka 78 amžiaus metai. Gi vidury vaizduojama Aukščiausio Teismo teismabutis.

TUKSTANČIAIS IŠMUŠTA PRIE MADRIDO VARTŲ

Madridas, vas. 18. — Dabar, kuomet didžiosios Europos valstybės: Anglija, Francija ir Sovietų Rusija iš vienos pusės, o Italija ir Vokietija iš kitos pusės rengiasi uždėt ant Ispanijos rubežiaus blokadą, kad sulaikyt svetimų valstybių "laisvanorių" plaukimą ir ginklų gabenimą bekariaujančiom grupėm, visas pasaulis pradėjo domėtis ir atydžiai sekti Ispanijos civilio karo eigą, pradėjo statyt klausimus, kuri grupė — fašistai ar lojalistai išeis pergalėtojais?

Tuo tarpu laikas nuo laiko fašistai pradėjo smarkiai spaust lojalistus, ot tik dar pereitą savaitę fašistai atėmė iš lojalistų svarbų Pietinės Ispanijos uostą Malagą, kurio paėmimui prigelbėjo italai. Dabar jie eina nukirst paskutinį nuo jurų Madridas-Valencia susisiekimą. Tai pavykus, fašistai bandytų apsupt Madridą ir tokiu budu baigt civilį karą.

Lojalistai permatydami jiems gręsiantį pavojų — sujudo. Jie pakeitė visą savo armijų komandą į vieno gen. Miaja žinią, paskelbė Valencijoje konskripciją ir šiomis dienomis surengė ofensyvą prieš fašistus toje dalyje, kur buvo rengtasį prie nukirtimo Madrid-Valencia susisiekimo. Tame Gen. Miaja ofensyve buvo užmušta ir sužeista 10,000 žmonių. Lojalistai sako, kad jų ofensyvas prieš fašistus pavyko — 6,000 sukilėlių (užmuštais, sužeistais ir nelaisvėn paimtais) teko lojalistams, kurių tarpe priskaitoma 2,000 vokiečių.

Prancuzų spauda paduoda žinių, kad jau dabar Ispanijoje yra 100,000 "laisvanorių", kurie dalyvauja civiliame kare: 50,000 italų ir 10,000 vokiečių kareivių gelbsti fašistams, o 35,000, kaip kad sukilėliai sako, yra laisvanoriais iš kitų žemių, kurie gelbsti lojalistams. Iki 20 dienos šio mėnesio gal tų vadinamų laisvanorių skaičius padidės dvigubai. Mat tą dieną prasidės blokada ir todel kiekviena šalis, suinteresuota Ispanijos civilio karo padėtimi, bandys kuo daugiausiai prisiųst "laisvanorių" ir amunicijos talkininkaujančiai grupei. Taigi, jei rengiamas blokadas tikrai bus uždėtas, tai reikia tikėtis, kad Ispanijos civilis karas netrukus baigsis.

Kaikurie civilio karo ekspertai ir korespondentai mano, kad to karo laimėtojais bus fašistai. Tą savo pasakymą jie remia tuo, kad vokiečiai, italai ir Portugalai sukilėlius jau išanksto aprupino ir maistu ir amuncija, o lojalistams mažai kas tekę. Bet kiti sako, kad lojalistai atstovauja didžiumos gyventojų valias ir jie kariausią iki pergalės.

Vėl, pagyvensime pamatysime.

ANGLIAKASIAI REIKALAUJA 30 VALANDŲ DARBO DIENOS

Pramoninių Organizacijų komiteto vadas John L. Lewis, kuris vadovavo Detroito Automobilių streike, dabar nusinuomavo New Yorke viešbuty buvainę ir iš ten ves ofensyvą prieš anglies trustą. Dabar angliakasiai dirba 35 val. į savaitę. Taigi norima darbo valandos sutrumpinti iki 30. Anglies savininkai sako, kad jie jau ir dabar iš 35 darbo valandų verstis negali del naujai gimstančių geso ir alyvo kompetitorių ir todel norėtų darbo dieną prailgint iki 40 valandų.

Taigi tokiame atsitikime, reikia tikėtis ilgos ir aštrios kovos tarpe angliakasių iš vienos pusės ir anglies trusto iš kitos.

IŠ VILNIAUS KRAŠTO LENKAI TREMIA ŽYMIAUSIUS LIETUVIŲ VEIKĖJUS

Neseniai lenkai iš Vilniaus krašto ištrėmė į nepriklausomąją Lietuvą tenykštės lietuvių Šv. Kazimiero draugijos veikėją Kun. Nikodemą Raštutį. O štai, sausio mėn. 28 d. į neprik. Lietuvą buvo ištremtas antras žymus lietuvių veikėjas Povilas Karazija. Jo ištrėmimo istorija yra tokia: 1936 metų pavasarį Vilniaus lenkų valdžia buvo nutariusi p. Karaziją su šeima per tris dienas išremti už Lenkijos valstybės ribų. Mat, buvo lenkų aiškinama, kad p. Karazija neturi aiškios pilietybės, nors Vilniuje jis gyveno nuo 1918 m. Kai kuriems lenkų ir lietuvių veikėjams tada padarius pastangų, p. Karazija nebuvo ištremtas tik iš Vilniaus ir jam buvo įsakyta apsigyventi tose vietose, kur negyvena lietuviai, ukrainiečiai ir gudai. 1936 metų balandžio mėn. P. Karazija apsigyveno Varšuvoje. Buvo manoma, kad lenkai pilietybę jam pripažins. Tačiau visa ši byla baigėsi tuom, kad jis Varšuvoje sausio mėn. 26 d. buvo labai greitai suimtas, atgabentas į Vilnių, čia vargais negalais gavo pasimatyti su savo šeima ir po dviejų dienų ties Vieviu ištremtas į nepriklausomą Lietuvą. Rytojaus dieną naujasis lietuvis tremtinis atvyko į Kauną. Lenkai artimiausiu laiku ruošiasi į nepriklausomąją Lietuvą ištremti ir visą P. Karazijos šeimą. Gyvendamas Vilniaus mieste Povilas Karazija buvo lietuvių banko direktorius ir uolus lietuvių visuomenės veikėjas.

Anglija Skiria $7,500,000,000 Apsiginklavimui

Londonas, vas. 17. — Neville Chamberlain, iždo kancleris perspėja žemojo Butų atstovus, kad jie nesiginčytų del apsigynimo programos penkių metų planui del ko manoma sunaudot 7 bilijonus 500 milijonų dolerių. Kad tą milžinišką ginklavimosį sumą surinkus, valdžia rengiasi užtraukt 2-jų bilijonų dolerių paskolą.

Už tuos pinigus valdžia rengiasi statyt 10 mušio laivų, orlaivių nešiotojų ir kitokio tipo karo laivų. Penkių metų plano programa prasidės 1-mą dieną balandžio.

150,000 Gyventojų Žygiavo Penkias Dienas ir Naktis

Valencia, (Ispanijoje), vas. 17. — Dr. Norman Bethune iš Montrealo (Kanados) papasakojo nepaprastą įvykį, kuris įvyko užpereitą savaitę Ispanijoje, kada fašistai ėmė šturmuot Malagos uostą. Daktaras nupasakojo, kad prieš užėmimą minimo uosto 150,00 žmonių — vyrų, moterų ir vaikų apleido Malagos miestą ir jo sritį ir keliavo penkias dienas ir penkias naktis Vidurženinių jurų pakrančio vieškeliu, vedančiu į Barceloną. Tame 150,000 žmonių skaitliuje buvo 5,000 vaikai turinti mažiau dešimties metų amžiaus. Sykiu ėjo seni ir jauni, moteris ir vaikai su kruvinai nubraižytomis kojomis, ėjo sviruodami, peralkę, o maisto nebuvo kur gauti, ėjo viltimi, kad tik išsigelbėti nuo nelaisvės. Beeinančius lydėjo sukilėlių orlaiviai ir bemėtydami bombas sunkino jų kelionės žygį. Kelionė tarpe Malagos ir Barcelono užima 100 mylių ilgio. Kuomet automobilis įvažiavo į tokį nesimatančio galo susigrudimą, į tokį misterišką reginį, nebežinojo kas daryt, bet netrukus dasiprotėjo, kad reikia pirmiausiai gelbėti silpnuosius— mažyčius kudikius ir paiegos netekusias moteris.

Reiškia, kad sukilėliai teisybę sakė, kad jiems užėmus Malagą tik griuvėsiai teko.

PRASIDĖJO ANTROJI LIETUVOS SEIMO SESIJA

Lietuvos konstitucijoje yra pasakyta, kad seimas paprastoms sesijoms šaukiamas du kartu per metus: pavasario ir rudens sesijoms. Pavasario sesijai seimas susirenka pirmą vasario mėn. antradienį, o rudens sesijai — pirmą rugsėjo mėn. antradienį. Dabartinis Lietuvos seimas, kaip žinoma, buvo išrinktas 1936 metų birželio 9-10 d. Savo pirmąjai sesijai jis buvo susirinkęs rugsėjo mėn. 1 d. ir ši sesija tęsėsi ligi lapkričio mėn. 30 d. Nuo to laiko ligi 1937 metų vasario mėn. 2 d. seimas savo darbus buvo pertraukęs.

Kadangi vasario mėn. 2 d. yra pirmas šio mėnesio antradienis, tai, kaip nurodyta konstitucijoje, tą dieną Lietuvos seimas ir susirinko savo antrajai sesijai. Ją atidarė Respublikos Prezidento atstovas — susisiekimo ministeris inž. Jok. Stanišauskis. Numatoma, kad šioje sesijoje seimas turės apsvarstyti eilę svarbių įstatymų. Pirmiausia jo svarstymo laukia 1937 metų valstybės biudžetas. Nors biudžetas buvo paruoštas jau praeitų metų lapkričio mėnesį, tačiau tada jis buvo perduotas smulkiai apsvarstyti seimo biudžeto komisijai. Biudžeto komisija dirbo du mėnesiu ir jai įteiktame projekte padarė kai kurių pakeitimų. Taigi, dabar seimas tuos pakeitimus dar kartą persvarstys ir jeigu ras 1937 metų valstybės biudžetą sudarytą tinkamai jį priims. Beto, šiai seimo sesijai buvo palikta svarstyti ir kai kurie pirmoje sesijoje iškelti įstatymai. Antroji seimo sesija tęsis tris mėnesius ir bus uždaryta balandžio mėn. pabaigoje.

"LITUANICA II" JAU RAIŽO LIETUVOS PADANGES

"Lituanica II", su kuria ltn. F. Vaitkus nugalėjo Atlanto vandenyną, ligšiol buvo taisoma Lietuvos karo aviacijos dirbtuvėse. Jos remontas ilgesnį laiką užsitęsė dėl to, kad lėktuvui pertvarkyti truko kai kurių dalių ir jas reikėjo išsirašyti tiesiog iš š. Amerikos. Šių metų sausio mėn. pabaigoje "Lituanicos II" remontas buvo jau visiškai baigtas. Lėktuvas, kaip buvo, taip ir paliktas baltos spalvos. Dabar jis papuoštas vyčio ženklu ir kitais ženklais, kurie yra vartojami Lietuvos karo aviacijos lėktuvams pažymėti. Sausio mėn. 30 d. atremantuotoji "Lituanica II" buvo pirmą kartą pakilusi virš Kauno. Pirmąjį bandómąjį skraidymą šiuo tikrai gražių lėktuvu atliko Lietuvos karo lakunas kapitonas Vaičius. Atėjus pavasariui ir vasarai, "Lituanica II" skraidys ne tik viršum Kauno, bet pasieks ir kitas Lietuvos vietas. Numatoma, kad ji dalyvaus visoje eilėje aviacijos švenčių, kurių šiais metais Lietuvoje nemaža ruošiama.

Didžioji Skautų Stovykla Įvyks Netoli Kauno

Ateinančiais metais, minint Lietuvos nepriklausomybės 20 metų sukaktuves, Lietuvos ksautai rengia didžiulę tautinę stovyklą. Joje stovyklaus keli tukstančiai skautų iš viso krašto. ' stovyklą bus pakviesta apie 150 skautų ir iš užsienių valstybių. Šiuo metu sparčiai varomi stovyklos paruošiamieji darbai. Numatoma, kad Lietuvos skautų tautinė stovykla bus suruošta arti Kauno, Kleboniškio ir A. Panemunės miškuose. Šioje stovykloje, be kita ko, bus plačiai paminėtos ir Lietuvos skautų brolijos 20 metų gyvavimo sukaktuvės, nes brolija įsisteigė 1918 metais Vilniuje.

Lietuvoje Darbininkams Didinamas Uždarbis

Pastaruoju metu Lietuvoje pradėjus brangti maisto produktams ir kitokių prekių kainoms, miestų gyventojams, ypač darbininkams, pasidarė sunkiau pragyventi, nes uždarbis dar mokamas toks pats, koks buvo mokamas ir pigiaisiais laikais. Į tai atkreipė dėmesį valdžios įstaigos, žemės ukio ir darbo rumai. Iš jų atstovų sudaryta komisija jau pradėjo svarstyti darbininkų uždarbių padidinimo klausimą. Artimiausiu laiku numatoma darbininkams uždarbius padidint tiek, kiek yra pabrangęs pats pragyvenimas.

VASARIO 16 DIENA BASANAVIČIAUS IR VILNIAUS ŽAIZDA

(Lietuvos Pasiuntinybės žinios)

Washington, D. C. Šių metų vasario 16 diena yra Lietuvos Respublikos nepriklausomybės 19 mt. sukakties diena. Džiaugsmingai minėdami tą brangią lietuvių tautai sukaktį, drauge privalome pagerbti ir Dr. Jono Basanavičiaus 10 metų mirties sukaktį. Basanavičiaus vardas amžinai minėtinas, nes jis tampriai surištas su lietuvių tautinio atgijimo laikais, Aušra, lietuviškos spaudos laisvės atgavimu, Didžiuoju Vilniaus Seimu, Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo ak te Basanavičiaus parašas padėtas pirmoje vietoje. Lietuvos atgimimo patrijarkas pastaraisiais savo gyvenimo metais gyveno ir dirbo Vilniuje. Vilniuje jis mirė ir ten tebėra palaidotas. Amžinoji Lietuvos sostinė Vilnius dėl Basanavičiaus kapo tapo mums dar brangesnis. Nors Vilnius tebėra svetimoje valdžioje, bet neįveikiami amžini siulai riša Vilniu su laisva lietuvių valstybe su milijonais lietuviškų širdžių, tat ir takas vedąs prie Basanavičiaus kapo niekados neužžels.

Teisybės ir teisės užgrudyta lietuvių tautos valia Vilniaus neišsižadėti yra jau gerai žinoma netik patiems okupantams, bet ir visam pasauliui. Vilniaus okupacijai jau netrukus sukaks 17 metų, o betgi Vilniaus klausimo išsprendimas dar net nenumatomas. Kodėl? Todėl, kad Vilniaus klausimo teisingas išsprendimo kelias tėra tik vienas: pagerbiant išniekintą teisybę ir atitaisant pamintą teisę. Čia karas nereikalingas ir Lietuva tuo keliu neina. Čia reikalinga geros valios, geros kaimynystės įvertinimo, politinės tolregystės: vienu žodžiu, normalių lietuvių-lenkų santykių atsiradimas galimas tiktai tada, kai lenkai atsisakys nuo lietuvių naikinimo politikos ir sugryš prie Suvalkų sutarties vykdymo.

Lietuva visados buvo ir yra pasiryžusi tuo taikos keliu eiti. Bet lenkai, dėja, tebeina į priešingą pusę. Lenkijos nusistatymas Vilniaus klausime yra, matomai, toks, kad jie skaito Vilniaus klausimą esant galutinai išspręstą jų naudai. Tą savo nusistatymą jie remia pačiu Vilniaus krašto posesijos (savo rankose turėjimo) faktu, Ambasadorių Konferencijos 1923 m. kovo mėn. 15 d. nutarimu ir, žinoma, savo kariška galybe. Bet tie lenkų argumentai vis vien nepadaro juodą baltu. Ambasadorių Konferencijos nutarimą Lietuva užprotestavo ir tas nutarimas liko vienpusišku aktu, kuris tarptautinio mokslo šviesoje nesudaro užtektinai legalaus pagrindo, nelemiančio Vilniaus priklausomybę: tas Ambasadorių Konferencijos nutarimas, turys tikslo numatyti permanentišką tarpe Lietuvos ir Lenkijos sieną, yra priešingas Tautų Sąjungos Tarybos tebegaliojančiam nutarimui iš 1922 metų sausio mėn. 13 d., kuris taip skamba: "Taryba negali pripažinti išsprendimą (solution) ginčo, patiekto Tautų Sąjungai vieno jos narių, jei tas ginčas butų išspręstas neatsižvelgiant į Tarybos rekomendaciją arba be abejų ginče dalyvaujančių pusių sutikimo". Kadangi Tautų Sąjungos Taryba yra aukštesnė įstaiga negu Ambasadorių Konferencija, tai minėta sai Ambasadorių Konferencijos nutarimas negali viršyti a n o Tautų Sąjungos Tarybos nutarimo. Profesorius A. De Lapradelle, tarptautinės teisės autoritetas, nuodugniai visą klausimą ištyręs, priėjo tokios išvados: "Teisės ir teisybės atžvilgiu Ambasadorių Konferencijos nutarimas iš 1923 m. kovo mėn. 15 d. neturi pagrindo". Todėl, nors lenkai ir tvirtina, kad Vilniaus klausimas yra išspręstas jų naudai, Vilniaus buvimas lenkų rankose tebėra betgi grynas okupacijos aktas.

Lenkai dažnai vartoja dar tokį argumentą: kad buk Lietuvos vyriausybė savo laiku pati buvo prašiusi, kad Alijantai nustatytų Lenkijos rubežius. Taip, Lietuvos vyriausybė buvo panašų pasiulymą patiekusi, tik tas pasiulymas buvo su sąlyga, kad butų atsižiurėta į Lenkijos iškilmingą pasižadėjimą, pareikštą Suvalkų sutartyje. O Ambasadorių Konferencija kaip tik į tą Lietuvos sąlygą neatsižiurėjo, ją nutylėjo ir jos neišpildė. Nepildant sąlygos, savaime ir pats pasiulymas atpuola. Čia tai yra vėl kitas Ambasadorių Konferencijos kovo mėn. 15 d. nutarimo silpnumas. Kada tas Ambasadorių Konferencijos nutarimas buvo praneštas Tautų Sąjungos Tarybai, tai Taryba, išklausiusi pranešėjo (p. Hymans) raportą ir Lietuvos delegato pareiškimą, "jokios savo nuomonės nebepareiškė, nes jokios rezoliucijos nebuvo patiekta". Tokiu budu Lietuvių-Lenkų ginčas dėl Vilniaus, kiek tai liečia Tautų Sąjungą, paliktas atviras. To ginčo pagrinde, kaip matėme, yra šie trys žymiausi faktai: Vilniaus okupacija sulaužant Suvalkų Sutartį, Tautų Sąjungos Tarybos rezoliucija iš 1922 m. sausio mėn 13 d. ir Ambasadorių Konferencijos nutarimas iš 1923 m. kovo mėn. 15 d., priešingas anai Tautų Sąjungos rezoliucijai. Yra todėl aišku, kad Lietuvos tikslai Vilniaus krašte yra neabejotinai paremti tarptautine teise. Tos teisės Lietuva negali išsižadėti.

Iš kitos pusės, kaip nesistengtų lenkai pridengti Vilniaus okupaciją legalumo skraiste, ji vis vien pasilieka paprasta okupacija. Vilniaus žaizda negyja, ji dar pablogėjo pastaruoju laiku, kai lenkai pradėjo urmu griauti lietuviškas mokyklas ir draugijos Vilniaus krašte, — iki šiol išviso panaikindami net 725 ne politines, bet grynai kulturines organizacijas. Jei ištikro lenkai norėtų tik normalių (diplomatinių ir konsuliarinių) santykių užmezgimo su Lietuva, tai sveikas protas jiems nepatartų taip daryti. Tat kyla rimtas klausimas: ko gi ištikrųjų lenkai nori? Politikos įvykių stebėtojai nurodinėja, kad lenkai, nors geofraginiai i m a n t jaučiasi esą "tarp kujo ir priekalo", betgi šiuo tarpu jaučiasi gana tvirtai: nes pavojus iš rusų pusės sumažėjęs dėl lenkų sutarties su prancuzais, gi pavojus iš vokiečių pusės sumažėjęs dėl lenkų sutarties su vokiečiais. Todėl dabar lenkams esanti gera proga į Lietuvą paspausti ir išgauti Vilniaus okupacijos pripažinimą. Lietuvių-lenkų santykių prasmė dabarties momentu gali buti šitaip apibudinta: lenkai labai norėtų "jiems nesamą Vilniaus klausimą' likviduoti ir užmegsti normalius (?) santykius, — lietuviai gi iš kitos pusės irgi nesišalina normalių santykių su Lenkija, bet jie geidžia tikrai normalių santykių, kurie galimi tiktai per "esamo Vilniaus klausimo" teisingą išsprendimą.

NAUJAS GARVEŽYS

Išgelbėti inžinierių nuo dumų ir dujų pavojų ilguose traukimuose per tunelius ir sniego kauges prie Pietinio Pacifiko gelžkelio; šitas naujas enžinas turi dengtą vežimą priešaky, o dumtraukį užpakalyj. Tai geras lokomotivas sunkiam darbui kalnuose.

MIKAS TAMAŠAUSKAS

DVIDEŠIMTAM ŽINGSNIUI

Devyniolika kartų Karo Muziejaus
Laisvojo Varpo balsas nuskrido,
o per tautiečių širdys džiaugsmas nuėjo,
kad mus tėvynėj laisvė jau žydi...

Ant tų narsiųjų Lietuvos vaikų aukų
dar mums skaissčioji laisvė tebesvečia,
Bet tėvynė savo sunųs Laisvės Varpu
dar kilniesniem darbam visus kviečia!

Devynioliktą jau kartą, varpas mus šaukia,
kad jis skamba savo broliam visiem,—
ir tiem, kurie ištiesę rankas laukia,
kada savo ranką paduosime jiem!

Žengdamas žingsnį pro laisvės vartus
pasiryžki ugningai, lietuvy,
kad dvidešimtą jau kartą laisvės varpas—
gaustų aukštoj Gedimino pily!

HARTFORD, CONN.

IŠKILMINGAI PAMINĖTA LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖ. KALBĖJO ADV. A. O. SHALLNA IŠ BOSTONO

Hartfordo lietuviai iškilmingai paminėjo Lietuvos nepriklausomybės dieną. Paminėjimas įvyko vas. 14 vietoj 16-tos dienos, nes buvo pageidaujama, kad nepriklausomybės šventė butų paminėta sekmadieny. Paminėjimą surengė VS skyrius bendrai su jame priklausomomis viętos lietuvių draugijomis, klubais ir šv. Trejybės parapija. Programa buvo graži ir įvairi.

Programą atidarė p. J. Medonis. Lietuvių Orkestras p. F. Pakėno vedama, sugrajino "Overture" ir kelėtą gražių muzikos kurinių. Po to Šv. Cecilijos Choras sudainavo Amerikos ir Lietuvos Himnus. Visų nuotaika buvo gera, nors oras buvo blogas, lietus lijo, bet publikos buvo apie du šimtai. Programa prasidėjo kaip 7:15 vakare tuojaus kaip salėj pasirodė laukiamas svečias kalbėtojas, žymus Amer. lietuvių juristas, adv. p. A. O. Shallna, lydimas p. V. M. Čekanausko ir p. T. Valkio.

KALBA ADV. SHALLNA

Gerb. p. Shallna kalbėjo trumpai, bet labai entuziastiškai ir įspudingai. Kalbėtojas norėjo pasakyti kiek ilgesnę kalbą, paliesti visas opias lietuvių tautos problemas, bet kadangi jam reikėjo skubiai grįžti į Bostoną, tatai jis savo kalbos temą sutrumpino.

Bendrai, gerb. p. Shallna savo kalboje pabrėžė, kad Amerikos lietuviai švęsdami tautos šventę, paminėdami 19-tą sukaktį Lietuvos nepriklausomybės, pasidžiaugdami savo tautos ir senos tėvynės Lietuvos pažanga, privalo pamiršti apie praeitį ir pergyventus sunkius laikus, privalo buti optimistais, atmesti pesimizmą — sakė kalbėtojas.

Musų pareiga yra žiurėti į ateitį su viltimi ir su didesniu intuziazmu veikti ir stengtis, kad musų abelnas tautinis ir kulturinis veikimas butų vieningas, nes tik vienybej gludi pasisekimas. Optimizmas turi užvaduoti pesimizmą — sakė jis. Tautinė vienybė, visų lietuvių bendradarbiavimas turi užvaduoti sriovinius nesutikimus ir ginčius, kurie demoralizuoja visuomenę.

Mes galim kiekvienas turėti savo pažiuras, nuomonių skirtumus, skirtingai protauti, bet kuomet mes sueinam prie svarstymo musų tautinių ar kitokių problemų, mes privalom buti solidaringi, optimistiškai nusiteikę su viltimi žiurėti į ateitį. Jo pareiškimus publika palydėjo gausiais aplodismentais.

Gerb. p. Shallna kalbėjo apie Amerikos lietuvių jaunimą, jo pasižymėjimus moksle, sporte ir kitose srityse; jis prisiminė Lietuvių Rumą Pittsburgho universitete ir Lietuvišką darželį Clevelande, kurie yra svarbios musų išeivijos garbei tautinės kulturos ir istorijos atžvilgiu įstaigos; ragino visus remti šias dvi lietuvių įstaigas. žodžiu, gerb. p. Shallnos kalba buvo perdėm intuziastiškai ir įspudingai pasakyta, klausytojams patiko. Svečią kalbėtoją publika palydėjo gausiais aplodismentais.

Kalbėjo vietos lietuvių kleb. kun. Jonas Ambotas, vikaras, kun. J. Kripas ir p. V. M. Čekanauskas; visi vietiniai. Turėjo kalbėti ir Dr. M. Mikolainis, bet jis buvo pašauktas pas ligonį ir turėjo apleisti susirinkimą. Visi kalbėtojai kalbėjo gyvai, intuziastiškai, visų kalbose buvo pareikštas džiaugsmas, kad nors visko Lietuvai teko pergyventi, visokių sukrėtimų vidujinių ir išlaukinių, tačiaus Lietuva pergalėjo visas politiškas ir ekonomines audras ir sulaukė 19-kos metų ir per taip trumpą laiką nepriklausomo gyvenimo la bai daug pažangos padarė ir kas svarbiausia, kad Lietuva eina tiesiu keliu linkui šviesesnės ateities, kad jos santykiai su kaimyniškoms tautomis gerėja, išskyrus Lenkiją. Visi trįs kalbėtojai pareiškė, kad siekiant atvadavimo pavergtų kraštų ir sostinės Vilniaus, visi lietuviai privalo buti vieningi, susikaupę ir pasišventę savo užbrėžtam tikslui.

REZOLIUCIJOS VIENBALSIAI SU APLODISMENTU PRIIMTOS

Gerb. p. V. M. Čekanauskas pabaigęs savo kalbą, kurioje jis smarkiai atakavo lenkus už jųjų barbariškus persekiojimus tautų mažumų Lenkijoj, ir perskaitė protesto rezoliuciją, kurios tekstą čia patiekiu:

"Mes, Hartfordo lietuviai, 12-kos draugijų ir šv. Trejybės parapijos nariai ir visuomenė iškilmingai minėdami Lietuvos nepriklausomybės 19-kos metų sukaktį 14 d. vas., 1937 m., vienbalsiai protestuojam prieš lenkų brutalybes tautų mažumų persekiojime, smerkiam lenkus ir Lenkijos vyriausybę už vykdomą organizuotu budu terorą tautų mažumų persekiojime, už paneigimą tautų mažumų civilinės politinės ir tautinės kulturos laisvės Lenkijos konstitucijoj gvarantuojamas. Smerkiam lenkų šovinistinės ir imperialistinės politikos sumetais likvidavimą tautų mažumų, ypač lietuvių mokykių, kulturinių ir ekonominių organizacijų, už uždarinėjimą lietuviškų bibliotekų, skaityklų švietimo reikalams įsteigtų ir už atėmimą tautų mažumoms susirinkimų laisvės, už suvaržymą spaudos laisvės; taipgi smerkiam Lenkijos vyriausybės vykdomus tautų mažumų žmonių ištrėmimus ir daromas jiems visokias skriaudas ir šia proga pareiškiam tautų mažumoms, Lenkijos ribose gyvenančioms, savo nuoširdžią užuojautą ir gilią simpatiją."

Taipgi buvo vienbalsiai ir entuziastiškai priimta antra rezoliucija pasveikinimo Lietuvai:

Mes, Hartfordo lietuviai, 12-kos draugijų ir Šv. Trejybės parapijos nariai ir visuomenė iškilmingai minėdami Lietuvos nepriklausomybės 19-tą sukaktį, šia proga vienbalsiai širdingai sveikinam Lietuvos Respublikos Prezidentą, Jo Ekscelenciją, Antaną Smetoną, Jo Ministerius ir Lietuvos Seimą; taipgi sveikinam Lietuvos tautinę kariuomenę, Lietuvos Šaulius ir Vilniui Vaduoti Sąjungą ir visus atsargoje esančius savanorius karius, kovojusius už Lietuvos nepriklausomybę ir šia proga atsistojimu pagerbiam žuvusius už Lietuvos nepriklausomybę Lietuvos karius."

Ši rezoliucija, taip kaip ir pirmoji buvo publikos palydėta gausiu aplodismentu ir po to susikaupime, atsistojimu vienai minutei laiko tapo pagerbti žuvusieji už Lietuvos nepriklausomybę kariai.

MUZIKOS IR DAINŲ PROGRAMA

Buvo rengtąsi ir garsinta, kad bus išpildytas gražus dainų rinkinis, butent, p. J. Čižausko Kontata, bet dėja, chorvedis p. V. Burdulis rengėjams pareiškė, kad nesuspėjo išlavinti chorą šio veikalo išpildymui, tatai Kontata palikta ateičiai.

Bet Šv. Cecilijos choras gražiai sudainavo keletą dainų, ypatingai malonų įspudį publikai padarė šios dainos: "Kur giria žaliuoja", "Užtrauksim garsiai". Puikiai dainavo vyrų kvartetas, kurį sudarė p. Ed. Mančiunas, J. Kasmonaitis, Rakauskas ir ketvirtasis jaunas dainininkas, kurio vardo negalėjau sužinoti. Šie visi musų jaunuoliai Amerikoj gimę ir augę, talentingi dainininkai ir pasižymėję lietuvių scenoj kaipo neblogi vaidintojai, puikiai sudainavo: "Ko liudi" ir "Nemunėlis". Garbė musų jaunuoliams dainininkams už puikų pasirodymą.

Solistai taipgi gerą įspudį darė. Sudainavo solo panelė Onutė Bucevičiutė "Mano gimtinė", A. Kačenausko ir "Leiskit į tėvynę", A. Vanagaičio, labai puikiai. P-lė Valerija Kaunietytė sudainavo "Ilgu, ilgu", A. Aleksio ir "Štai ir vėl suskambėjo", J. Žilevičiaus iš operetės "Vilnius." Publikai patiko solisčių pasirodymas, abi solistės gavo gausius aplodismentus ir buvo iššauktos pakartoti.

Paskutiniu solistu buvo visų labai mėgiamas p. Mikas Kripas, kuris užbaigė dainų programą savo žavėjančiomis dainelėmis puikiai išpildytomis. Jis sudainavo "Dailės vėliava" ir "Tas nebrolis", A. Vanagaičio, labai žavėjančiai. Publika du kartus iš šaukė p. Kripą pakartoti. Tikrai, gerb. p. Kripas talentingas, nenuostabu, kad p. J. Medonis programos vedėjas pareiškė, kad musų Mikas mums tiek žavėjantis, kaip Kauniečiams Kipras Petrauskas.

Vakaro programos vedėjas užbaigdamas programą tarė keletą žodžių, padėkavojo publikai už atsilankymą ir paragino visus vietos lietuvius remti VVS skyrių ir spiestis prie VVS veiklos.

"A. L." Reporteris

KELIONĖS Į LIETUVĄ

ŠVEDŲ AMERIKOS LINIJA

BALTASIS ŠVEDŲ LAIVYNAS

Nuolatinis susisiekimas
NEW YORK — KLAIPĖDA
Per Gothenburgą, Švediją

Patogi, Greita Kelionė Pigios Laivakortės

Išplaukimai laivų iš New Yorko
GRIPSHOLM ..... Kovo 18
DROTTNINGHOLM ... Kovo 20
DROTTNINGHOLM .... Bal. 17
GRIPSHOLM ..... Geg. 1

Platesnes žinias apie kelionę teikia nemokamai ir, parduoda laivakortes visi autorizuoti laivakorčių agentai ir visi Švedų Amerikos Linijos skyriai.

SWEDISH AMERICAN LINE
636 Fifth Ave. and 4, W. 51st Street
Rockefeller Center, New York City
Chicago, Ill. 181 N. Michigan Ave.
Boston, Mass. 154 Boylston Street,
Detroit, Mich., 107 Clifford Street

East Vandergrift, Pa.

Šio miesto lietuviai katalikai gal nebuvo matę savo gyvenime tokių gražių iškilmių, kurios įvyko sausio 31-mą dieną, lietuvių kolonijoje. Arkivyskupas E. Koch, iš Šv. Vincento vienuolyno, Laitrobe, Pa. šventino Šv. Kazimiero naują lietuvių bažnyčią. Pašventinus bažnyčią, pats arkivyskupas atlaikė sumą, asistuojant 8 kunigams. Laike mišių, buvo bažnyčioj labai gražios iškilmės, į kuriąs atsilankė virš 400 žmonių. Pamokslą pasakė arkivyskupas, parapijos klebonas ir kun. Jonas Misius iš Pittsburgh, Pa. Buvo atsilankę daug svečių ir profesionalų.

Pasibaigus bažnyčioj iškilmėms, apie pirmą valandą popietų, visi žmonės išėjo iš bažnyčios į Šv. Kazimiero svetainę, kur buvo surengta pietųs. Susirinko ne tik musų kolonijos lietuviai, bet ir iš apylinkių miestelių — apie 325 žmonių. Tarpe garbingų svečių, buvo 19 kunigų, Pennsylvanijos senatorius iš Greensburg, Vandergrift, Pa. Miesto burmistras ir valstijos valdininkai, taipgi daug profesionalų. Vainiauskio orkestras iš Pittsburgh, Pa. per pietus grajino visokias meliodijas. Laike pokylio, svečiai pasakė įdomias prakalbas. Šis įvykis tikrai pakėlė musų kolnijos lietuvių vardą.

Lietuviai teikė aukas naujai bažnyčiai, kiek kas galėjo ir dabar jie turi labai gražią baltų plytų murinę bažnyčią. Klebonas užsitarnavo daug pagarbos ir padėkos nuo visų.

Nors musų kolonija buvo užlieta apie 20 pėdų aukštumos vandeniu, daugybę namų vanduo nunešė, vienok žmonės atsigriebia. Darbai pradeda geriau eiti, todel viskas po truputį tvarkosi.

K. Aleksiunas

Chicago, Ill.

Kaip jau laikraščiai pranešinėjo, rašytoją Arėją Vitkauską pametė jo žmona Bernice Balickaitė, čikagietė, jau prieš trejetą mėnesių, kai buvo ką tik grįžus iš medaus mėnesio su savo vyru Kanadoje. Ir dabar dar šeštas šių metų "Sandaros" numeris apie tą reikalą rašo:

Poetui Arėjui Vitkauskui vis dar nesiseka surasti ž m o n ą. Daugumoje atsitikimų "neatmezgamas mazgas" sujungia poras į kruvą. Bet poeto Arėjo Vitkausko reikale įvyko visai priešingai. Po trumpo džiaugsmo, jo žmona pasislėpė ir vengia susitikti su savo vyru.

Šiomis dienomis p. A. Vitkauskas eidamas Leavitt gatve pamatė tėvų krautuvėj savo žmoną. Nudžiugęs bėga į vidų. Bet čia įvyksta "triubelis". žmona užsirakina "klozete", o tėvai apsiginklavę gelžgaliais, pareikalavo, kad žentas apleistų tuč tuojau krautuvę. Taip jam ir neteko pasikalbėti su savo žmona".

7 Dienos | LIETUVĄ
ANT
BREMEN-EUROPA

Greiti traukiniai prie pat laivų BREMEN ir EUROPA
Bremerhavene užtikrina patogią kelionę į Kauną.
Arba keliaukite populiariais ekspresiniais laivais.

COLUMBUS
HANSA DEUTSCHLAND
HAMBURG NEW YORK

Patogus geležinkeliais susisiekimas iš Bremeno ar Hamburgo. Mes pagelbėsime jums išgauti svečių ir imigracijos vizas del jusų giminių iš Europos.
Informacijų klauskite pas vietinį agentą arba

HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD
252 Boylston Street
Boston, Mass.

Amerikos Lietuvio

SIENINIAI KALENDORIAI JAU GATAVI

IR RUOŠIAMI IŠSIUNTINĖJIMUI

Kalendoriai bus pasiųsti tiems musų skaitytojams, kurių prenumeratos yra pilnai apmokėtos. Įdėkit 10 centų krasaženkliais persiuntimo lėšoms padengt. Amerikos Lietuvio prenumeratos kaina $1.50 metams; užsienyje — Lietuvoje $2.00. Kreipkitės

AMERIKOS LIETUVIS
14 VERNON STREET WORCESTER, MASS.

Šiumetinė Žiema Lietuvos Kaimuose

KAS IŠKOVOJO LIETUVOS LAISVĘ IR PRIPAŽINIMĄ

Šiandien suėjo jau 19 metų kaip visam pasauly skamba Lietuvos Respublikos vardas. Kas gi tą respubliką sukurė? Lietuviai! Bet kurie lietuviai ir kaip? Daugelis Amerikos lietuvių turi klaidingą nuomonę apie tai. Noriu tai apibudinti keliais bruožais.

Žinome, kad didieji musų vadai Gediminas, Kęstutis ir Vytautas Didysis buvo sukurę didžiąją Lietuvos kunigaikštystę, kurios krantus plovė Baltijos ir Juodųjų jurų bangos. Bet susirišusi unija su lenkais ir netekusi gabių vadų, lietuvių tauta prarado laisvę ir nugrimzdo vergu-vės gelmėse. Pasidalinę Lietuvą rusai ir vokiečiai ėmė taip persekioti mus, kaip dar nei viena t a u t a nebuvo persekiojama! Tukstančiai lietuvių buvo imami į kariuomenę ir verčiami guldyti galvas svetimų valstybių reikalams. Kiek lietuvių žuvo kartuvėse, kalėjimuose, Sibire už lietuvybės jausmą ir lietuvišką knygą! Kiek tukstančių lietuvių liko surusinta, sulenkinta, suvokietinta! Pagaliau didysis karas išblaškė Lietuvos gyventojus, jų turtus ir sudegino daug miestų ir kaimų. O nauji valdovai vokiečiai ryžosi visai pasmaugti lietuvių tautą! Jaunus vyrus ėmė Lietuvos miškui kirsti ir gabenti Vokietijon ir apkasus kasti tarp zvimbančių kulkų! Daugelis jų taip žuvo arba išmirė. Iš tvartų išsivesdavo paskutinę karvę, kiaulę ir išsinešdavo paskutinį lašinių paltį, nepaisydami net senelių ir ligonių. O vaikus ėmė vokietinti mokyklose. Ne be reikalo vienas vokiečių generolas pasakė tuomet, kad po 50 metų neliks nei Lietuvos vardo!

Siekimas Laisvės

Bet kuo blogiau buvo lietuviams gyventi, tuo labiau augo ir stiprėjo laisvės troškimas.

Jautrios sielos lietuvių patrijotai Amerikoje, geriau organizuoti, siuntė pašalpą dėl karo nukentėjusiems lietuviams ir reikalavo Lietuvai laisvės iš Santarvės ir net per Washingtoną. Keli šimtai tukstančių lietuvių Rusijoje organizavosi savišalpos ir švietimosi sumetimais, o po monarchijos panaikinimo ir politiniais tikslais. Daug kilnių pastangų pareikšta: įvyko daug suvažiavimų ir **buvo suorganizuota jau net 5 atskiri lietuvių batalijonai, raitininkų divizijonas ir lauko ligoninė Lietuvon vykti ir savo valstybei atsteigti!** Reikalauta laisvės Lietuvai. Bet—deja—įsigalėjęs bolševizmas privertė pakrikti tuos jaunus lietuvių pulkus, o kokią gi laisvę Rusijos valdžia galėjo suteikti Lietuvai, kurią vokiečiai pasigrobė? Svarbiausios pastangos pasireiškė pačioje Lietuvoje ir kaip tik Vilniuje!

Karui nukamavus vokiečius 1917 m. lietuvių veikėjai sudarė komitetą (A. Smetona, J. Šaulys, M. Biržiška, kun. Stankevičius ir P. Klimas), kuriam pavedė sušaukti Lietuvos Konferenciją. Ši konferencija įvyko 1917 m. rugsėjo 18-22 dd. Vilniuje; joje dalyvavo 214 atstovų iš įvairių vietų ir įvairių srovių. Svarbiausias jos nutarimas buvo šis: "Kad Lietuva galėtų laisvai plėtotis, turi buti sukurta nepriklausoma Lietuvos valstybė, demokratiniais principais sutvarkyta, prisilaikant etnografinių sienų, su ekonomijos reikalaujamais korektyvais. Mažumos garantuojamos kulturos teisės. Vilniuje sušaukta Konstituanta turės nustatyti valstybės pamatus ir santykius su kitomis valstybėmis". Konf-ja išrinko Lietuvos Tarybą iš 20 žmonių. Prezidiumą sudarė: pirmin. A. Smetona, 1 vice-pirm. dr. J. Šaulys, 2 vice-pirm. kun. (dabar vyskupas) J. Staugaitis ir gen. sekr. J. Šernas. Vadovaudamasi viso Lietuvos krašto valia ir parinkusi momentą, ši **Taryba 1918 m. vasario 16 d. paskelbė Lietuvos Nepriklausomybę.** Tai buvo tik svarbus politinis žygis, kuris laisvės kraštui dar nesuteikė, o vokiečių žandarai dar labiau ėmė dukti. Betgi tai buvo pagrindas, kuriuo L. Taryba rėmėsi tolimesniuose savo žygiuose. Vokietijos kaizeris tik po 5 savaičių patvirtino tą nepriklausomybę, bet reikalavo, kad Lietuvos sueitų į karo, muitų, finansų konvenciją ir, darydama uniją su Prusija, išsirinktų Vilhelmą savo karalium! Sakė, kad galingas ir turtingas karalius ir jo rumai tuo budu nereikės lietuviams išlaikyti. Liet. Taryba neturėjo nei pinigų, nei ginkluotos jėgos, todėl turėjo skaitytis su valdovais. Vok. kat. partijos vadai siulė nedidelį katalikų kunigaikštuką Urachą, kuris kaip antrasis Lietuvos karalius pasivadintų Mindaugu 2-ju. Jis net pradėjo mokytis lietuvių kalbos. Bet jam neteko užimti Lietuvos sostas, nes L. Tarybos išmintis ir drąsus žygiai išvedė Lietuvą laisvėn tiesiu keliu.

Lietuvos Nepriklausomybei ideles kliutis statė ne tik vokiečiai, bet ir lenkai. Teko kovoti su lenkais ne tik politinėje dirvoje, bet ir bažnytinėje. Tarybos rupesčiais Vilniaus vyskupu 1918 m. gruodžio mėn. liko didis lietuvis ganytojas J. Matulevičius. Bet ir tuomet Lietuva dar nesusilaukė laisvės. O lietuvių delegacijai net neoficialiai nebuvo leista dalyvauti Versalio taikos konferencijoje! Štai, koks buvo demokratinių Santarvės valstybių demokratiškumas ir teisingumas, nežiurint to, kiek memorandumų siuntinėjo Lietuvos, Rusijos, Amerikos, Šveicarijos lietuviai ir jų biurai! **Buvo** aišku, kad lietuviams reikalinga prie to viso dar ir reali ir reikšmingiausia — ginkluotoji jėga.

Lietuvos Kariuomenės Steigimas

Karo pabaigoje nuvertusi kaizerį Vokietija ėmė irti ir silpnėti. Lietuviams atėjo tinkamiausia proga tuo pasinaudoti. L. Taryba 1918 m. lapkričio 11 d. sudarė laikinąją Lietuvos vyriausybę — A. Voldemaro ministerių kabinetą. Pradžioje ji manė, kad Lietuva su nieku nekariaus ir dėl to, girdi, nei vienas kaimynas neturėtų jos pulti. Atrodė, kad, vokiečiams išeinant pakaks steigti savo miliciją, sienoms saugoti, o vidaus tvarkai prižiurėti policiją. Bet gyvenimas ką kita rodė. Bolševikuojančios vokiečių kareivių tarybos ėmė derėtis su rusais dėl Lietuvos "atidavimo". 1918 m. lapkričio 1 d. L. Taryba pavedė karininkui Grigaliunui-Glovackiui (dabar atsargos generolui) organizuoti savanorius pirmąjam pėstininkų pulkui. Gruodžio 10 d. vokiečiai atidavė Minską bolševikams, kurių kariuomenė gr. 28 d. užėmė liniją Smurgainis-Švenčionys-Zarasai. Atsitraukiančių vokiečių pėdomis rusai slinko į Lietuvą.

Lietuvai jau reikėti smarkiai veikti ir ruoštis neįsileisti senų valdovų, rusų, nežiurint ar jie komunistai, ar monarchistai, ar demokratai. 1918 m. lapkr. 23 d. min. pirm. ir krašto apsaugos ministeris Voldemaras i š l e i do pirmąjį įsakymą Lietuvos kariuomenei. 1-jo pulko vadu paskirtas papulkininkas Galvydis-Bikauskas (dabar ats. gen). Gruodžio 7 d. šiame pulke Vilniuje jau buvo 33 karininkai ir 59 kareiviai. Jaunas pulkelis gr. 18 d. perkeltas Alytun, o Vilniuje pradėta steigti Vilniaus komendanturos kuopa. R u s a m s slenkant į vakarus, Lietuvos vyriausybė ir ši kuopa persikėlė Kaunan. 1919 m. sausio 5 d. rusai paėmė niekieno neginamą Vilnių ir žygiavo toliau, Kauno link.

Nepriklausomybės Karas

1918 m. gr. 30 d. Lietuvos vyriausybė gavo iš Vokietijos 100 mil. markių paskolą, kuri panaudota daugiausia ginklams pirkti. 1-as pulkas buvo steigiamas Alytuje, 21is Kaune ir gudų pulkas Gardine. 1919 m. sausio 15 d. Liet. vyr-bė paskelbė karininkų ir puskarininkų mobilizaciją. Savanoriai plaukė šimtais iš miestų ir kaimų.

1919 m. vasario pradžioje bolševikų kariuomenė užėmė didelę Lietuvos dalį: Kuršėnai — Šauliai — Baisogala — Ramygala—Siesikai — Žasliai — Jėznas — Varėna; pasiekė net Telšius. Lietuvių savanorių kuopos, karui dar neparengtos, pastojo kelią ir prasidėjo karas su didesniu ir geriau ginkluotu priešu, kuriam Vilniuje vadovavo Kapsuko vadovaujamas b u r e l i s išgamų, Maskvos komisarų įsakymu. Pirmos kautynės privertė rusus rimtai skaitytis su lietuvių narsumu ir atkaklumu, kurį lietuvių savanorių kuopos pareiškė kautynėse ties Kėdainiais, Šėta, Ramygala, Krekenava, Ukmergė, Daugais. Kovo 5 d. pradėta imti naujokai (mobilizuoti). **Nuo 1919 m. gegužės mėn. Lietuvos kariuomenė pradėjo jau planingą karą, nors tuomet turėjo dar tik apie 5000 pėstininkų, 200 raitininkų, 10 patrankų (armotų) ir kelis lėktuvus.** Lietuviai smarkiai puola ir paima Panevėžį. Šis žygis davė didelio pasitikėjimo savim! Toliau puldama, jaunutė narsi Lietuvos kariuomenė sekmingai veja priešą Daugpilio link, ir jau **1919 m. rugsėjo mėn. Lietuva liko išvaduota iš rusų!**

Šiam karui dar nepasibaigus, žemaitijon įsiveržia stipri ir nepaprastai ginkluota Bermonto-Avalovo vokiečių-rusų kariuomenė, kuri ėmė turtą, gyvulius ir nužudė daug lietuvių. Tik dalis musų kariuomenės buvo atim ta iš rusų fronto ir **1919 m. lapkr. 18-20 dd. sumušė naują** priešą ties Radviliškiu ir paėmė didelį karo grobį — daug ginklų! Šiame kare puikiai pasirodė ir musų šauliai.

Tuo pat metu kariaujant prieš rusus, tarp lietuvių ir lenkų nebuvo nesusipratimų, susiremiant ginklais. Lenkai 1919 m. pirmi užėmė Vilniaus kraštą, į kurį rusai 1920 m. įėjo, vydamiesi lenkus net ligi Varšuvos. 1920 m. liepos 12 d. Lietuva pasirašė taikos sutartį su Sov. Rusija. Nusivijus lenkus, rusų kariuomenė išėjo iš Vilniaus krašto, kurį musų kariuomenė užėmė rugpiučio mėn. ir atvadavo net Suvalkus. **Lietuvos teritorija jau visa buvo musų kariuomenės atvaduota ir saugoma. Musų jėgą tuomet sudarė jau 10 pėstininkų pulkų, 1 raitininkų pulkas, apie 40 patrankų ir pora tuzinų lėktuvų.**

Prancuzų vadovaujami lenkai atsigriebė, ėmė pulti rusus ir 1920 m. rugp. pabaigoj skverbtis į musų kariuomenės pozicijas. Lietuviams nenorint, prasideda kautynės su lenkais, jau trečiasis karas. Santarvė mėgino taikinti, bet lenkai to nepaisė. Jau ankstyvesnių dviejų karų nuvarginta musų kariuomenė Suvalkijoje turėjo didelių nuostolių. Bet netrukus pertvarkyta ji **sumušė lenkus ties Širvintais ir Giedraičiais ir buvo Santarvės sulaikyta jau visai netoli Vilniaus!** Amerikiečiai niekad nesupras, ką jautė tuomet Lietuvos kariuomenė! Bet šią skriaudą atitaisys Lietuvos jaunimas, kai išmuš Vilniaus vadavimo 12-ji valanda!

Musų kariuomenė atnešė Lietuvai laisvę kruvinu keliu: 2,611 karininkų ir kareivių pasiliko kapuose, 1,175 išliejo savo kraujo (tarp jų ir aš dviem atvejais) ir kentėjo skausmų, o **154 vyrai liko be akių, be kojų arba be rankų** — pačioje jaunatvėje. Malonu pažymėti, kad tose kovose dalyvavo arba Lietuvos kar-je savanoriais tarnavo ir burelis amerikiečių: kap. S. Darius, leit. Purvis, J. Milius, "Vienybės" red. J. Tysliava, "Garso" red. M. Zujus, leit. Zamkus, adv. K. Jurgėla, P. Statkus, A. Žemaitis, dr. J. Jurgėla, J. Očikas, P. Mikalauskas, Naudvaris, aš ir kt.

Be to, 1923 m. Klaipėdos krašto atvadavimo kare dalyvavo, be kelių minėtų, dar A. Ivaškevičius, P. Rimkus ir Martus. Šiam karui vadovavęs dabartinis Lietuvos gen. konsulas New Yorke ir buvęs 1-is Klaipėdos kr. gubernatorius pulk. J. Budrys dabar sekmingai skina Amerikos rinkoje kelią ekonominei Lietuvos gerovei.

Lietuvos Valstybės Atstatymas ir Pripažinimas

Lietuvos Tarybai veikiant Vilniuje ir kol dar nebuvo Lietuvos kariuomenės, lietuviai nevaldė dar nei vieno valsčiaus! Tik šiai musų ginkluotajai jėgai sudarant sieną, už jos nugaros buvo galima steigti valstybės aparatas: valdžia, teismai, savivaldybės, ėmė rukti fabrikai ir atsibė, mokyklos, bankai, biznio įstaigos ukiai. Bet atgaivintos Lietuvos valstybės dar nebuvo pripažinusi nei viena senoji valstybė, išskiriant Vokietijos, kuri vistiek statė įvairias kliutis. Nieko negelbėjo nei visi aukščiau minėti lietuvių memorandumai, nei Nepriklausomybės paskelbimas, nei pats Lietuvos valstybės atsteigimo faktas.

Nustebusios kitos tautos tik žiurėjo, kaip lietuvių savanorių kariuomenė augo ir vijo priešus iš savo krašto. Prancuzai pirmi atsiuntė Lietuvon savo karinę misiją 1919 m. kovo 19 d. Prieš tai (kovo 15 d.) buvo atvykus Amerikos maitinimo komisija. Paskiau ėmė lankytis ir kitų valstybių misijos. Tai jau buvo oficialūs kitų valstybių santykiai su Lietuva. Tie delegatai labai akylai stebėjo ir sekė atgimstančios Lietuvos veiksmus ir žygius.

Pulkininkas V. Skorupskis man pasakojo, kad, jam vadovaujant pirmam pėstininkų pulkui karo laukuose, 1919 m. į pulką buvo atvykusios prancuzų, amerikonų, anglų karo misijos, net buvo italų, japonų ispanų ir portugalų karininkų. Tie karininkai nesijautė svečiai, bet tiesiog egzaminavo pulko vadą ir vyresnius pulko karininkus, duodami įvairius karišku ir net strategiškus klausimus žemėlapyje. Jie apžiurėdavo net lauko sargybas, fronte. Tie kitataučiai įsitikino, kad Lietuvos kariuomenė turi gabių ir gerai nusimanančių apie kariavimą vadų, gali susiremti su svetima kariuomene ir net laimėti. Svetimos valstybės labiausia sekė musų kariuomenės žygius. Steigiamajam Seimui susirinkus 1920 m. geg. 15 d., tik Vokietija ir Rusija buvo pripažinusios Lietuvą "de facto" ir "de jure".

1920 m. liepos 4 d. Lenkija pripažino Lietuvą. 1921 m. pradžioj didžiosios valstybės pripažino Latviją ir Estiją, o Lietuvą pripažino tik 1922 m. liepos 13 d., t.y., tik 8 mėnesiams praėjus po to, kai Lietuva įstojo į Tautų Sąjungą. Amerika pripažino Lietuvą tik 1921 m., o Popiežius 1922 m. pabaigoj. Lenkai trukdė tam ir rupinosi, kad nebutų laisvos Lietuvos.

Taigi, matom, kad kitos valstybės su Lietuva pradėjo rimčiau skaitytis tik po to, kai jaunutė Lietuvos kariuomenė pati nugalėjo tris priešus, ir jos pripažino jau 2-3 metų amžiaus Lietuvos Respubliką, kuri ir be jų pripažinimo neblogai gyvavo.

19 metų patyrimas ir nepaprasta kuryba šiandien Lietuvą žymiai sustiprino kariškai ir ekonomiškai. Lietuva gražiai gyvuoja ir gyvuos!

Kap. P. Jurgėla

KARAS!

20-to Amžiaus Karas ant Žemės, Jurose ir Ore

Durtuvų grumtynės, nuodingi gazai, lėktuvų pašovimas, artilerijos griausmai, žmonių susprogdinimas ir kitos karo baisybės vaizdžiai aprašyta W. T. SCANLON'O parašytoje ir 1-ja premija Amerikoje apdovanotoje karo apysakoje

"DIEVE, PASIGAILĖK MUSŲ!"

(God, have mercy on us!)

400 pusl. Gražus, tvirti apdarai.

"Nedaugelis likusių knygų su gerais apdarais nupiginta ir parduodama po 1.00 (su persiuntimu)".

Pinigines perlaidas (money order) siųskit:

Amerikos Lietuvis

14 VERNON STREET — WORCESTER, MASS.

KUR GALITE PASITIKĖT

Lainer's

VALYTOJAI 73 GREEN ST. DAŽYTOJAI

* MOTERŲ ar VYRŲ KOSTIUMAI
* Šilkiniai ar Vilnoniai * SUKNIOS
* GRAŽIAI IŠVALOMOS
* ATYDŽIAI IŠPROSINAMOS
* KUR REIKIA PATAISOMOS
* SAGUTĖS ĮSIUVAMOS

TEL. DIAL 5-5281

49c

PAPRASTAI 70

Valymui Pasiulymai

Kaklaraiščiai (12 už $1.) po 10c
Trumpos Pirštinės, pora ... 10c
Kamonai 49c
Šilkiniai Marškiniai 35c

AUKŠTOS RUŠIES DARBAS — IMAM ATSAKOMYBĘ

TRUMPOS DIENOS REIŠKIA

Ilgas Naktis Skaityti ir Dirbti Smulkų Darbą

Pasirupinkite Gerus Akinius Pagelbėti Savo Akims nuo Įtempimo

ATSILANKYKITE PAS MUS

POPE OPTICAL CO.

397 Main gatvė Worcestery arba Liberty Teatras Webstery

PHILADELPHIA, PA.

PAVYZDINGA ŠEIMA

Petras ir Ona Jurgaičių šeima nuo seniai gyveno savo nuosavam name (219 Mifflin gatvės). Petras yra paprastas stiprių rankų darbininkas, kuris visada dirbo tokį darbą, kokis papuola. Ponia Ona Jurgaitienė - Šliaupiutė, visados turi pilnas rankas darbų. Petras Jurgaitis atvyko į Ameriką iš Lietuvos 33-s metai atgal. Neilgai trukus apsivedė su panele Ona Šliaupyte, ir pradėjo iš penkių pirštų sunkaus darbo gražų gyvenimą. Išauklėjo keturius sunus, ir dvi dukteris, ir vis gražiai sugyvena. Duktė, Ona, jau šeši metai kaip vienuolė — mokytoja Mt. Carmel, Pa. Antroji duktė, Elzbieta šį metą baigs Šv. Agnieškos ligonbuty slaugės mokslą. Sunus Jonas, nelengvai dirbdamas, išsimokino muzikos, ir turi gražų sudaręs orkestrą, kurį jis vadovauja. Petras važinėja troką, Pranas dirba prie kontraktorių, kur didelius budinkus stato. P. Jurgaičiai, priklauso prie Šv. Kazimiero parapijos. P-nia Jurgaitienė, prigulėdama draugijose visados dirba jų naudai. Sunai, Jonas ir Petras, priklauso prie parapijos choro. Tėvas, P. Jurgaitis prie Lietuvių Tautiško pašelpinio klubo, taippat per ilgus metus yra "Amerikos Lietuvio" skaitytojas ir rėmėjas. Kaip Jurgaitis taip ir ponia Jurgaitienė visados parengimuose daug yra pasidarbavę del Lietuvos labo, nesigailėjo nė aukų, ir visi gražiai sueigose vartoja lietuvių kalbą. Todel ir sakau, kad yra pavyzdinga Jurgaičių šeima. **K. Dryža**

Naugatuck, Conn.

IŠ LIETUVIŲ VEIKIMO

Prasidėjus Gavėnių laikui, žymiai sumažėjo įvairūs parengimai. Lietuviai, vienok nesustojo veikę. Iš priežasties nepaprastų orų, daug žmonių serga. Iš tos daugumos kaikurie gauna plaučių uždegimą ir skiriasi su šiuo pasauliu. Sveikieji rengia sau parengimus. Šv. Jurgio draugija ir Lietuvos Dukterų draugija nutarė surengti vakarą, kovo 6-tą dieną, tikslu sušelpti nukentėjusius nuo potvynio. Komisija dirba smarkiai, kad tas darbas gerai pavyktų. Šios apylinkės lietuviai nori prisidėti su aukom prie sušelpimo nukentėjusių nuo potvynio. Mes darbo žmonės norime paduot vieni kitiems pagelbos ranką. Nežinome kas musų laukia, gal ir mums kada bus reikalinga pagelba. Gavėnios laike, kaip tik yra gerai ir tinkama prisidėti prie pašelpinio darbo.

Turime viltį, kad musų "biznieriai" prisidės su aukomis, kiek kas išgali, — po truputį. Šios apylinkės lietuviai dirba vienybėje ir sutikime gyvena. Šis parengimas, kurs įvyks kovo 6-tą dieną, Linden parke, be abejonės turės pasisekimą ir likęs pelnas bus lietuvių vardu perduotas Raudonojam Kryžiui.

AMERIKOS LIETUVIS

The American Lithuanian Weekly published every Saturday by Gabriel A. Kyba, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Yearly subscription: in U. S.	$1.50	In Foreign Countries	2.00
One half year	1.00	Single Copies	5 cents

Advertising rates on application

Amerikos Lietuvis savaitinis laikraštis, išeina šeštadieniais, leidžiamas G. A. Kybos, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Metinė prenumerata: S. V.	$1.50	Užsieniuose—Lietuvoj	2.00
Pusei metų	1.00	Atskiras numeris	5 centai

Prenumeratos pradžia skaitosi nuo užsirašymo dienos. Prenumerata turi but apmokėta iš anksto.

Entered as Second Class Matter September 29, 1914, at the Post Office at Worcester. Mass., under the Act of March 3, 1879.

JURGIS WASHINGTONAS AMERIKOS REVOLIUCIJOS VADAS

(gimė vasario 22 d., 1732 m. — mirė gruodžio mėn., 1799 m.).

Paimti trylika agrikulturiškų kolonijų, kurios tarpe savęs nesutiko viena kitai pavydėdamos, besipešdamos, ir jas surišti į vieną tautą, yra sunkus darbas, kurį taliko Jurgis Washingtonas, pirmąsis Suv. Valstijų prezidentas. Galime tą jo darbą lyginti su vienu iš didžiausių jo pasisekimų. Mat, jis vedė armiją iš visai nelavintų ukininkų, kad pergalėti tų dienų didžiausią ir galingiausią sauszemio ir laivyno jėgą, kuri stengėsi užimt neorganizuotas Amerikos kolonijas. Ačiu šitam Washingtono žygiui, Suv. Valstijos susilaukė nepriklausomybės.

Washingtonas gimė tėvo plantacijoj Westmoreland apskrityje, Virginijos valstijoj, vasario 22 d., 1732 m. Jo šeimyna buvo gana turtinga. Jaunasis Washingtonas nuo mažens buvo poniškai lavinamas, ir supažindinamas su visomis pono pareigomis. Turėjo studijuoti militarišką taktiką ir pilnai susipažinti su ginklais.

Jo tėvui mirus, turėdamas tik 16 metų, Washingtonas dirbo kaip matininkas. Sulaukęs 19 metus jau gavo pirmą militarišką paskyrią. 1753 m. jis komandavo Virginijos pulkus francuzų ir indijonų karėje. Pabaigoje to karo jis sugryžo atgal į savo plantaciją.

Bet neilgai jis ten ramiai gyveno. Revoliucijoniškas judėjimas kolonijose jau prasidėjo. Karas iškišo savo galvą. Visi prie kurios nors pusės prisidėjo. Daugumas turtingų žmonių, kaip tai žemės savininkai, urėdninkai ir dvasiškiai prisidėjo prie torių, kuris skaitomi karaliaus savininkais, ir kurie Anglijos karalių stipriai rėmė. Kiton pusėn, revoliucijoniška grupė, po vardu "laisvės sunus", įsteigta iš šimtų mažų paslaptingų vienučių. Šita grupė drąsiai ir sauvališkai veikė.

Washingtonas greitai stojo prie armijos. Jis visą savo turtą pavedė tam judėjimui. Kada kolonijos paskelbė viešą atsiskyrimą nuo Anglijos, jis apsiėmė vesti kontinentinę armiją.

Revoliucijos karė pasilieka vienu iš stebėtinų puslapių visoje pasaulio istorijoje. Tuom laiku, padėjimas buvo baisus, nes kaip galėjo drįsti prastai organizuotos agrikulturiškos kolonijos stoti kovon su tokiu galingu priešu — kaip Anglija — prie kurios daugybė pačių vadovaujančių amerikiečių prisidėjo. Suvirš 25,000 Amerikos lojalistų, prisidėjo prie Anglijos pulkų — nekurie geriausi Anglijos regimentai buvo parinkti čia Amerikoje. Vėliaus Anglija atvežė į šitą šalį apie 30,000 vokiškų kareivių, kaimiečių sunus, kuriuos jų šalies ekonomiška padėtis pastumė į kareivystės biznį.

Prieš šituos, 30,000 vokiškų kareivių, Washingtonas turėjo tik prastai apginkluotus pulkus liuosnorių ukininkų. Kada pasisekė pratęsti karą net per šešis ilgus metus ir dargi sulaukti pasidavimo Anglijos armijos, tai dėka priguli netik jo nenuilstantiems pasišventusiems kareiviams, bet ir paramai iš užsienio.

ŽODYNĖLIS

GREIČIAUSIA IŠMOKSI ANGLIŠKĄ KALBĄ

Turėdamas kišeninį žodynėli, sutaisytą pagal geriausį kalbamokslinį budą be niekeno pagelbos išmoksi kalbėt, skaityt ir rašyt. Kaina $1.00

AMERIKOS LIETUVIS
14 Vernon Street
Worcester, Mass.

ANTRA DALIS

Kitos pasaulio šalys irgi rėmė Amerikos Revoliucijinį karą. Labai svarbiu faktorium buvo Francijos pagelba, ji pristatė Amerikos armijai karo galybę.

Jaunąsis Marquis De Lafayette, pirmas pasisiųlė Washingtonui. Vėliaus, Francija pasiuntė pulką po vadovyste Admirolo D'Estaing, ir kitą, po admirolu de Grasse su tukstančiais kareivių.

Amerikos revoliucija del išliuosavimo Šiaurės Amerikos iš po Anglijos jungo, sukėlė vilties visame pasaulyje ir patraukė militariškus vedėjus iš visų pasaulio kraštų.

Daug visokių kareivių atvyko iš Vokietijos. Jų tarpe žymiausias vyras buvo baronas Von Steuben, veteranas Septynių Metų Karo. Atvažiavęs į šitą šalį jis tiesiog nuvyko pas Washingtoną, kuris vedė burelį vyrų prie Valley Forge, ir šituom baisiausiu viso karo laiku jis tapo revoliucijos vadu. Jis kareivius lavino prie tvarkos ir visko. "Tu savo kareiviams pasakai daryk tą" ir jie atlieka kuogreičiausia kas jiems buvo įsakyta" rašė von Steuben senam draugui Prusijoj. "Bet su manim kas kitas, aš amerikiečiams turiu sakyti— "dėl šitos priežasties turite tą daryti, ir tik tada jie padaro kas nuo jų reikalauta".

John de Kalb buvo kitas kareivis atvykęs iš Vokietijos. Bevesdamas Amerikos kareivius, jis mirtingai buvo sužeistas Camden kovoje.

Iš tolimos Lietuvos atvyko Tadas Koščiuška, kurį lietuviai ir lenkai vadina savo žmogum. Jis statė tvirtas stovyklas Amerikos armijai.

Kazimieras Pulaski, vedė garsų "Pulaski legijoną", kurio nariais išimtinai buvo liuosnoriai svetimtaučiai. Po dvejų metų aktyvės tarnystės jis žuvo Savannah kovoje.

Tarpe kitų svetimtaučių matome sekančius vardus — Maurice Beniowsky, John Žielinsky, Matthew Rogovsky ir Charles Litomske.

Skaitlius švedų ir danų oficierių irgi prisidėjo prie revoliucijos karo, kaikurie prie Washingtono armijos, kiti prie Francijos karo-laivų, kurie atvyko į Ameriką, Washingtono pagelbon. Carl Raab, oficierius, mirtingai sužeistas prie Savannah. Count Axel von Fersen, irgi keliose militariškose kovose atsižymėjo; Count von Stedingk komandavo pulką garsiose Savannah kautynėse.

Iš kitų svetimų oficierių, buvo Mykolas Kowach, vengras, mirė kovoje Charleston, S. C., kovo mėn., 1779 m.

Kontinentinės armijos muštro surašas turėjo didelį skaitlių liuosnorių svetimtaučių vardų. Pennsylvanijos regimentų kareiviai buvo škotiškos, airiškos ir vokiškos kilmės. Vokiečiams visai nepatiko, kad tiek daug jų tautiečių buvo prisidėję prie Anglijos pulkų, ir jie tuoj pradėjo anuos atkalbinėti su visokiomis prižadomis. Jie jiems siųlė Amerikos pilietystę, laisvę ir net penkiasdešimts akrų žemės, jeigu tik Anglijos armiją apleistų. Charlestone, kapitonas Lushington organizavo kompaniją iš Amerikos žydų. Keturi žydai buvo oficieriai, vienas pulkininkas, trys majorai ir 6 kapitonai.

Paskutinėse karo dienose, kuomet Amerikos laivams Europoje grąsino Anglijos naminis laivynas, tai pasirodė tulas škotas, vardu John Paul Jones, ir jis pradėjo didvyriškus žygius prieš anglus. Su trijais mažais laivelais jis supo aplink Anglijos krantus, suimdamas jų laivus kur tik galėjo. Jam pasisekė paimti net šešioliką laivų. Visi jo bijojo.

Kada revoliucijinis karas pasibaigė, tai Amerikos kolonijos buvo ištikro baisiame padėjime. Kongreso iždas buvo tuščias. Kongreso galia buvo tik šešėlis. Buvo galimu daiktu, kad Amerikos kolonijos pavirs į mažas, silpnas ir neprieteliškas valstijas, kurias galų gale Anglija pasisavins.

Su konstitucijos užtvirtinimu Washingtonas buvo paskirtas ir išrinktas pirmuoju Suv. Valstijų prezidentu.

Dabar Washingtonas turėjo apsidirbti su naminiais reikalais ir problemomis ir jis tą atliko su pasiryžimu ir pasišventimu. Alexander Hamilton ir Thomas Jefferson politiškas kovas vedė. Abudu vyrai turėjo savo skirtingas mintis apie politiką, vienas stovėjo už centralizavimą ir platesnę federalę galią, o kitas stovėjo už centralizavimą ir rėmė žmonių teises. Bet Washingtonas abudu pašaukė į kabinetą, tikėdamas, kad abudu ko nors gero valdžiai duos. Federaliai departamentai buvo įsteigti, Aukščiausias Teismas ir žemesni teismai pradėjo veikti.

Kiton pusėn, Jeffersoną Konstitucija labiau susiinteresavo. Jo vedamas skyrius į konstituciją įrašė pirmuosius priedus (10), kurie visiems davė pilną politišką ir tikėjimo laisvę ir pilną autonomiją valstijoms.

Amerikos diplomatiški principai kasink "įsipainiojimo į Europos šalių reikalus", buvo įvesti Washingtono antroje administracijoje.

Buvo pastangos dėtos, kad įtraukti Ameriką į kitą karą, bet Washingtonas, nepaisydamas visokių užmetimų ir kritikavimų, jokiu budu neprisidėjo prie to. Revoliucijos karo genijus pavirto į taikos apaštalą. Kaip tik siomis dienomis Napoleon Bonaparte kariavo Europje.

Kada Washingtonas pasitraukdamas nuo urėdo, atsisakė tarnauti trečią laiką, jau Suv. Valstijų valdžią buvo stipriai įsteigta. Ir jai liko tik žengti pirmyn.

Washingtonas mirė trejiems metams praslinkus po prasišalinimo iš prezidentystės. Jis mirė Mount Vernon, Virginijos valstijoje, kuri vieta nuo tos dienos iki šiai dienai yra laikoma tautišku paminklu.

F. L. I. S.

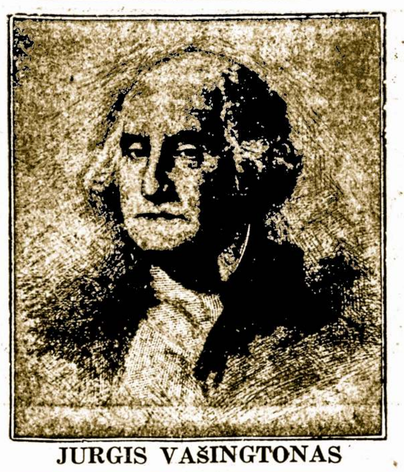

JURGIS VAŠINGTONAS

V. M. ČEKANAUSKAS

KUOMI BAIGSIS LENKIJOS IMPERIALSTINĖ POLITIKA?

LENKAI MOKĖJO MELUOTI, KONSPIRUOTI IR SAVO IMPERIALISTINĖS POLITIKOS PROPAGANDĄ UŽSIENIUOSE PLĖTOTI. KOKIOS BUS PASEKOS LENKŲ KLASTINGOS POLITIKOS UŽSIENIUOSE?

Lenkai kurdami didelę savo valstybę "nuo marių ligi marių Lenkiją", paleido labai daug tendencingos politinės propagandos užsieniuose ir daug žmonių suklaidino, neteisingai informavo apie lenkų tautos ir atstatomos jųjų valstybės tikslus. Lenkai savo propaganda paveikė net žymius pasauly valstybių priešaky stovinčius žmones, pavyzdin, Jungt. Amer. Valstybių Respublikos Prezidentą, Woodrow Wilson ir kitus. Dabar Amerikos rašytojai, žurnalistai ir politikos rateliuose žymųs žmonės kritiškai įvertina Wilsono palankumą Lenkijai. Smerkia lenkų imperializmo politiką.

Wilsonas tapo lenkų simpatiku kaipo idealistas draugas pavergtų tautų, kurių tarpe buvo ir lenkai. Wilsonas pasisėmęs žinybos apie Lenkiją iš lenkų propagandinės reklamos, turėdamas pažintį su Ig. Paderevskiu ir kitais žymiais lenkais emigrantais, tapo blogai lenkų informuotas Taikos Konferencijoje, Paryžiuje.

Wilsonas remdamas Lenkijos nepriklausomybės klausimą, vadavosi lenkų jam įteiktais žemėlapiais, kurie nebuvo autentiški, teisingi. Į tuos lenkų žemėlapius buvo įtraukta Lietuva, Latvija, Gudija ir Ukraina. Bet dėja, vėliau iškilo lietuvių, latvių, gudų ir ukrainų nepriklausomybės klausimas. Čia lenkų reikalavimai ir žemėlapiai tapo ginčinami. Ne tik Wilsonas, bet ir Santarvės valstybių vadai nusistebėjo lenkų reikalavimais ir pritenzijomis.

Wilsonas padėjo lenkams įgyti "lenkišką koridorių" išėjimui į Baltijos jurą, kuris dabar tapo politišku "vulkanu", gręsiančiu rytų Europos taikai, kuris kada nors prives vokiečius ir lenkus prie karo. Tai yra išdava lenkų politiškos propagandos. Klastomis, melagingomis informacijomis lenkai apgavo daug žmonių ir Santarvės valstybių vadus patraukė savo pusėn, gavo jųjų simpatiją propagandos budu.

Šiandien visi pasaulio žmonės žino, kad Lenkija sulipdyta iš svetimo molio, delto politiškai ir ekonomiškai silpna, nes nevieninga ir netaikinga. Imperialistinė politika lenkams daug kainavo, delto Lenkija paskendus užsienio skolose.

Tiesa, Lenkija didelė valstybė, bet Lenkijoj lenkiškai kalbančių (kaip patys lenkai prisipažįsta) yra 2 mil. gyventojų, gi trečdalį gyventojų — apie 12 mil. sudaro tautų mažumos, butent, ukrainiečiai, gudai, lietuviai, žydai ir vokiečiai. Ar tokia Lenkija gali buti vieninga? Ar galės buti politiškai patvari? Ne, Lenkija nebus vieninga ir politiškai patvari, nes lenkai valdydami svetimus kraštus, pavergtų tautų mažumas, smaugdami jas, iššaukė nuolatinę kovą griaunančią Lenkiją iš vidaus. Tautų mažumų protestai daugėja.

Nors lenkai pasirašė tarptautinę sutartį, gvarantuojančią tautų mažumos politišką, tautinės kulturos ir tikybos laisvę, lygybę su lenkais, tačiaus nepildė ir nepildo tos sutarties, kaip kamavo ir kamuos ukrainiečius, gudus, lietuvius, žydus, ir tokiu budu, Lenkija bus teroru ir brutališkomis priemonėmis valdomas kraštas.

Lenkų Propaganda Tapo Pakeista

Lenkai negalėdami nuneigti lietuvių ir kitų tautų argumentų, tačiaus nenorėdami atsisakyti nuo savo imperialistiškos politikos užbrėžtų tikslų, pakeitė savo politikos gaires ir kartu savo propagandos taktikas. Visu pirma jie norėjo įkišti savo vieną koją į Baltijos jurą, o kitą į Juodųjų marių pakraštį, paliko latvius ir lietuvius kaipo ateities problemą ir objektą Lenkijos imperializmo.

Lenkai Bandė Užginčyti Protestus

Laike pastarųjų dešimties metų lenkai bandė įtikinti pasaulio visuomenę, kad Lenkijoj tautų mažumos turi pilną politišką, tautinę ir tikybinę laisvę. Taip kalbėdavo Lenkijos atstovai užsieniuose ir Tautų S-gos Taryboj, taip lenkų propagandistai rašė užsienių spaudoje. Lenkai bandydami nuneigti, užginčyti tautų možumų keliamas skriaudas, aiškino žodžiu ir spaudoje užsieniuose ir tarptautinių instancijų valdiškose bei diplomatinėse įtaigose, kad skandalina tik radikalai, komunistai, kurie nori sugriauti Lenkiją iš vidaus. Lenkijos valdovai kaltino Rusiją ir komunizmą, visus persekiojamus, areštuoajamus ir grudaus į kalėjius pavadino komunistais. Bet neilgai pasaulis lenkams tikėjo. Tikslo siekdami, lenkai užsispyrė nutautinti tautų mažumas priverstinu budu, arba, išnaikinti nelenkiškai kalbančius. Tatai daugybę lietuvių lenkai ištrėmė iš Vilniaus, Gardino ir Suvalkų pavergtų kraštų, taip yra ir su gudais ir ukrainiečiais bei vokiečiais tremtiniais.

Uždarydami lietuviškas mokyklas, lenkai manė, kad lietuvių vaikai budami lenkiškose mokyklose taps lenkais, bet patyrę, kad lietuvių vaikai tebekalba tėvų kalba ir nesivadina lenkais, tatai dabar lenkai grėbėsi dar griežtesnių priemonių, butent: dabar lenkai visus lietuvius "neklaužadas" muša, į kalėjimus gruda, ištremia iš vienos apskrities į kitą. Panaši lenkų keršto ir priverstino nutautinimo barbariška ranka smaugia gudus ir ukrainiečius bei kitų tautų mažumas Lenkijoj.

Lenkai nepasitenkina vien tiktai lietuviškais, gudiškais ir ukrainietiškais pogromais. Dabar jie pradėjo smaugti žydus, daužyti jųjų namų ir krautuvių langus. Mušami žydai visuose Lenkijos miesteliuose, v e j a m i iš Lenkijos. Žodžiu, visų tautų mažumų padėtis skandalinga. Žydų vaikai vejami iš aukštesnių mokyklų.

Lenkų Pasiteisinimas už Pogromus

Dabar lenkai jau nekaltina komunistiškos Rusijos ir komunistų už kasdienines kovas ir kraujo lėjimą Lenkijoj. Jie dabar kaltina tautų mažumas, kad buk jos nori susprogdyti Lenkiją iš vidaus. Tačiaus, seniau lenkai ne pripažino tautų mažumu problemos Lenkijoj. Tuomet jie sakydavo užsieniečiams, kad lenkai areštuoja ne tautų mažumų žmones, bet komunistų agitatorius ir vidaus tvarkos ardytojus, o dabar jau pripažįsta tautų mažumų esamą problemą Lenkijoj ir kaltina tautų mažumas.

Lenkijos užsienių reikalų Ministeris Pulk J. Bekas Seime kalbėdamas pareiškė: "Lenkija turi buti lenkams!" Reiškia, lenkai turi buti Lenkijos šeimininkai, o visi kiti Lenkijos gyventojai (ne lenkai) turi tylėti ir pasitenkinti lenkų barbarišku valdymu ir mušimu. Bekas kalbėdamas Tautų S-gos Tarybos narių posėdy Genevoj (kur jam buvo primintos tautų mažumų skriaudos Lenkijoj ir Lenkijos pasirašyta tarptautinė sutartis, gvarantuojanti tautų mažumoms Lenkijoj lygias teises su lenkais), atsakė: "Lenkija laiko tą sutartį Lenkijai žalingą ir delto jos nepildo, atmetė." Nors, kaip spaudos atstovai rašė, kad Bekas kategoriškai tą pareiškimą padarė, bet nukaito kaip 16-kos metų vaikėzas taip kalbėdamas. Bekas aiškino, kad tautų mažumos griauna Lenkiją iš vidaus, kad lenkai negali leisti Lenkijoj steigti kitą tautų mažumų valstybę. Tai labai naivas ir keistas Beko pasiteisinimas.

Bet mes galim pasakyti p. Bekui, kad lenkai pagrobdami svetimus kraštus, pavergdami tų kraštų gyventojus negali sakyti, kad lenkai ten turi daugiau teisių negu tų kraštų gyventojai, o ypatingai tų tautų, kurios tenai gyveno per šimtus ir tukstančius metų. Juk Vilniuje ir jo krašte nuo neatmenamu amžių lietuviai gyvena, žydai apsigyveno Vilniuje pirmiau negu lenkai atėjo, tatai tie žmonės turėtų buti pilnateisiais to krašto gyventojais, o ne lenkai.

Lenkai Laužo Sutartis

Tankųs lenkai pasigyrimai savo kulturingumu ir tolerentingumu rekliamuojamoj propagandoj užsieniuose tapo numaskuoti. Jie besmaugdami tautų mažumas, nusitraukė patys kaukę nuo savo veido savo blogais nekulturingais elgėsiais. Dabar kulturingos tautos žiuri į Lenkiją kaipo į teroro kraštą, žiuri į lenkus kaipo barbariškus akyplėsas.

Lenkai imdami pavyzdį iš vokiečių hitleristų persekiojimui žydų ir kitų tautų mažumų Lenkijoj, iššaukė užsienių visuomenės pasipiktinimą. Užsieniai vis labiau ir labiau pradeda pažinti lenkus ir jųjų nekulturingumą. Amerikoje mes matom kasdieną dienraščiuose ilgiausius straipsnius apie Lenkijoj siaunčiantį politišką terorą, lenkų daromas skriaudas tautų mažumoms. Protestai kyla prieš lenkų brutalybes, o ateity lenkų adresu bus daugiau protestų ir pasmerkimų.

Nors p. Bekas ir pareiškė Tautų S-gos Taryboj kaip lenkai žiuri ir kaip jie įvertina pasirašytą sutartį, gvarantuojančią tautų mažumoms politišką, tautinę ir tikybos laisvę, tačiaus ateis laikas, kad Santarvės valstybės gal pareikalaus pildyti, ir duoti tautų mažumoms pilnutėlę laisvę — leisti susivienyti su tomis valstybėmis ir tautomis, kurioms tos Lenkijos mažumos priklauso.

Tiesa, mes žinom, kad lenkai niekuomet nepildė pasirašytų sutarčių; lenkai pasižymėjo sutarčių laužytojais, konspiratoriais. Lenkai neišlaiko duoto garbės žodžio. Lenkai apgavo ukrainiečių vadą Gen. Petlurą, patraukė jį prie savęs neva prieš komunistišką Rusiją, vėliau nuginklavo jo karuomenę, pagrobė vakrainę Ukrainos dalį. Lenkai panašiai pasielgė ir su gudais, jie pasmaugė gudų ir ukrainiečių pasirengimą prie ne priklausomybės.

Lenkai Apgavo Mus, Sulaužė Suvalkų Sutartį, Pagrobė Vilnių

Kuomet lenkai apsidirbo su gudais ir ukrainiečiais, tada jie atsisuko prieš savo "brolius" lietuvius. Nors pasirašė sutartį Suvalkuose, prisiekė kaip krikščionys prieš kryželį ant taikos stalo padėtą ir pripažino Lietuvai Vilnių, ir Lietuvos nepriklausomybę, bet gi tuom kartu Gen. Želigowskio ir Pilsudskio konspiracija buvo sugalvota ir tuojaus po pasirašymo Suvalkų sutarties buvo vykdoma pagrobti Lituvos sostinę Vilnių, o jei pavyktų, ir visą Lietuvą.

Lenkai pralenkė visus slavus savo konsperatyviais gabumais ir klastomis. Šiuo atžvilgiu, mes pripažįstam lenkams genijališkumą kaipo gabiems konspiratoriams ir sukčiams, teisybės neigėjams. Lenkai visu laiku bandė įtikinti pasaulį, kad Vilnius ir jo kraštas tai lenkų daugumos apgyventas. Tuo propagandos tikslu lenkai padarė net du gyventojų surašinėjimu ir neva pasiremdami surašinėjimo statistika, pareiškė, kad lenkai daugumoje Vilniaus krašte. O mes žinom kaip jie atliko gyventojų surašinėjimą ir kaip jie pasižymėjo klastavimais ir melavimais.

Lenkai vykdydami viduje savo imperialistinės politikos užbrėžtus tikslus, visu pirmiausiai pasiryžo nutautinimo budu konsoliduoti — vienyti Lenkiją. Del tų sumetimų uždarė lietuviškas mokyklas, kulturines organizacijas, suvaržė spaudą, draudimais ir baudomis visus spaudė, arba, provokacijomis areštavo ir įkalino daugybę lietuvių veikėjų, dirbusių lietuviškame kulturiškame darbe.

Negano to, kad atėmė tautų mažumoms teisę turėti savas mokyklas, knygynus ir kulturiškas organizacijas, bet pradėjo ekonominės politikos priemonėmis stumti tautų mažumas prie bankruto, įdant varžytinėse lenkai galėtų paimti tautinių mažumų turtą — žemę, namus, pramonės įstaigas, ir tokiu budu jie mano likviduoti tautų mažumas Lenkijoj, priversti jas bėgti iš Lenkijos.

Lenkai atstatė Lenkiją nesąmonigai ir dabar valdo ją dar nesąmoningiau. Toks Lenkijos valdymas, skriaudimas tautų mažumų jai gerovės nežada; o žada tik jos imperializmo žlugimą.

Lenkai kitados užsieniuose turėjo nemažai pristižo, daug simpatikų, dabar jau tas vis-kas žlunga. Amerikonų spauda kupina skandalingų žinių iš Lenkijos. Amerikonai pradeda pažinti lenkus ir jųjų "kulturingumą." Neužilgio lenkai susilauks barbarų reputacijos užsieniuose. Mes įspėjam lenkus ne delto, kad mes juos "mylim," bet delto, kad jie skaudžiai yra įžeidę kiekvieną lietuvį, buvusį lenkų prieteliu. Musų brolių lietuvių pavergtoj Lietuvoj ašaros ir kančios po lenkų priespaudos jungu neartina mus su lenkais. Mes įspėjam lenkus, kad toks jųjų barbariškas, brutališkas smau-

APIE ĮVAIRIUS DAIKTUS

Žemė ir Susisiekimas

Žemė yra didžiulis kamuolys, kurio paviršiaus plotas siekia 510 milijonų kvadratinių kilometrų (kilometras—3,280 pėdų ilgio), arba 51.000 milijonų hektarų (hektaras arba ha. — lyginasi 2.47 angliškam akrui žemės). Iš to skaičiaus beveik trečdalis, arba 17.000 milijonų ha. yra sausuma, o likusioji dalis — vanduo. Jei skaitysim, kad šiuo laiku žemėj gyvena 2.000 milijonų žmonių, tai kiekvienam žmogui tektų po 8½ ha. sausumos ir po 17 ha. vandens, iš viso, vadinasi, po 25½ ha. Kaip matom, ukiai išeitų nemaži. Bet palyginti žemę su saule, gaunamas kitas vaizdas. Saulėj kiekvienas žmogus gautų po 280.500 ha, arba 2805 kvadratinius kilometrus.

Tačiau, iš tikrųjų, žmonės žemėj gyvena daug ankščiau susigrudę. Ne visa sausuma tinka žmonėms gyventi. Ašigalio sritys yra šaltos, atogrąžų — karštos; daug sausumos ploto užima miškai, pelkės, dykumos. Taip, kad, palyginti, tik mažesnė sausumos dalis yra žmonių gyvenama. O vandenynai amžinai paliks žuvų monopoliu, nebent kada žmonės išmoktų vandeny gyventi.

Greitas susisiekimas, susižinojimas rupėjo žmonėms iš pat žilos senovės. Tai buvo svarbu politiniu, prekybiniu ir kulturiniu atžvilgiu. Gyvenime laimi tas, kuris yra apsukresnis, gauna ankstybesnes žinias, gali anksčiau, negu kiti, kur reikia nuvykti. Pats pirmas susisiekimo budas buvo, be abejo, žmogaus kojos. Nuo jų greitumo priklausydavo ir susisiekimo greitumas. Tai buvo pasiuntinių gadynė. Šiandie mes esam linkę perdaug niekinti šį paprastą susisiekimo budą, kuriuo naudojamės nuo pat pirmųjų žmogaus atsiradimo žemėj dienų. Tačiau kojos vertos daug didesnės pagarbos. Labai dažnai, automobiliui ar kitai susisiekimo priemonei sugedus, mes esam priversti naudotis kojomis. Be to, kambariuose mes, greičiausiai ,niekad automobiliais ar motorciklais nesinaudosim. Taigi, gerbkim kojas!

Pėsčią pasiuntinį, prijaukinus arklį, pakeitė raitas pasiuntinys. Arklys ilgus tukstančius metų laikė susisiekimo greitumo rekordus. Arklį iš tarptautinio susisiekimo išstumė tik geležinkelis, nesenai minėjęs savo pirmojo šimtmečio sukaktuves. Palyginus pėsčio žmogaus, arklio ir traukinio greitumus, matyt, kad arklys vidutiniškai yra tris kartus greitesnis už žmogų, o traukinys — šešis kartus greitesnis už arklį. Praktikoj tas santykis yra daug didesnis traukinio naudai, kadangi traukinys nepailsdamas juda dieną ir naktį, ko negali daryti nei žmogus nei arklys. Geležinkelis dabar yra pasiekęs aukščiausią tobulumo laipsnį vandens garo išnaudojimo atžvilgiu. Garinių lokomotyvų geležinkelio srity, tur but, labiau kuo patobulinti nepavyks. 150 kilometrų per valandą, greičiausiai, ir paliks garinio lokomotyvo rekordu. Bet žmogus nepasitenkina jau pasiektais laimėjimais. 150 kilometrų per valandą ima atrodyti labai lėtu tempu. Norima daugiau. Kadangi garas, kaip varomoji jėga, pradeda "aptingti", tai jį stengiamasi pakeisti elektra arba propeleriu. Visose šalyse stengiamasi geležinkelius elektrifikuoti. Moderniškas elektros traukinys gali pasiekti didesnio kaip 150 kilometrų greitumo per valandą. Tačiau geležinkelių suelektrinimas yra beveik neįmanomas dalykas tuose kraštuose, kur nėra pigaus šaltinio elektros energijai gaminti. Eelektrifikuot geležinkelius gali tik tos šalys, kur yra daug krintančio vandens, kaip, antai, Šveicarija, Italija, Vokietija, Anglija, Skandinavija. Todel dabar mėginama pritaikyti geležinkeliams propelerį, varomą benzininiu motoru, panašiai kaip lėktuvų. Gegužės 11 d. 1931 m. Hanovery, Vokietijoj buvo mėginamas pro pelerinis vagonas. Vaisiai buvo kuo puikiausi: sunkus, apie 20 tonų, inž. Kruckenbergo planu pastatytas vagonas pasiekė virš 200 kilm. per valandą, t.y. tokio greitumo, kuriuo ne visada skrenda net keleiviniai lėktuvai. Jei propeleriniai vagonai pavyks gerai pritaikyti geležinkeliams, tai geležinkeliams prasidės nauja gadynė, nes, mat, šiuo laiku, greitumo atžvilgiu geležinkelius buvo nugalėję, taip sakant, be konkurencijos, lėktuvai. Bet jei geležinkeliais bus galima važinėti po 200 kilometrų per valandą, tai geležinkelių gadynė tęsis dar labai ilgai.

Kada ir galima stebėtis geležinkelių išsiplėtimu, nes per šimtą metų yra išvesta daug linijų, tačiau aviacijos tobulėjimą tikrai galima laikyti rekordinį. Nesenai buvo minimos 25 metų sukaktuvės nuo tos dienos, kai amerikiečiai broliai Raitai pirmuoju, sunkesniu už orą, lėktuvu išsilaikė ore 30 sekundžių. Per dvidešimt penkeris metus lėktuvai nugalėjo pasaulį. Žemė žymiai sumažėjo. Šiandie susisiekimas oru yra taip išsiplėtęs, kad oru galima nuskristi į visus žymiausius pasaulio centrus. Lėktuvas turi daug pirmenybių prieš geležinkelį. Pirmiausia, lėktuvas yra du kartus greitesnis už traukinį; antra, lėktuvui nereikia tiesti kelio, kaip kad traukiniui. Lėktuvas visada gali pasirinkti patį tiesųjį kelią. Lėktuvo trukumu galima laikyti tai, kad jis negali šiuo tarpu pakelti tiek daug žmonių iš karto, kaip kad traukinys. Bet šį trukumą tikimasi nugalėti, nes, pavyzdžiui, vokiečių vandeninis lėktuvas Do X gali pakelti 170 žmonių! Už tat, kaip sakyti, greitumo atžvilgiu lėktuvas neturi žemėj konkurentų. Štai, sakysim, amerikietis lakunas kapitonas Frank Hawks gegužės 12 d. iš Londono į Berlyną atskrido per 2 val. 57 minutes, padaręs per tą laiką 998 kilometrus, arba per valandą 300 kilometrų! Jis pareiškė norėjęs įrodyti, kad galima papusryčiauti 12 val. Londone, o kavos atsigerti galimo po trijų valandų Berlyne.

O šių, 1937 m. orlaivininkas, amerikietis, Howard Hughes, perskrido iš Los Angeles į Newarką į 7½ valandos laiką (2,490 angliškų mylių) darydamas po apie 500 kilometrų į valandą.

Tačiau ir tokio greitumo rekordai inžinierių nepatenkina. Mat, paprastas lėktuvas vis delto yra suvaržytas oro sąlygų. Audros, rukai, smarkųs vėjai sudaro rimtas kliutis lėktuvui. Taip yra del to, kad lėktuvas skraido žemutiniuose oro sluoksniuose, o nepajėgia pakilti į aukštesniuosius, vadinamos stratosferos, sluoksnius, kur amžinai šviečia saulė, kur nėra oro atmainų kur kelias eina. tiesiogine žodžio prasme, viršum debesų. Tai yra maždaug 12—16 kilometrų aukštumoj. Ten oras yra labai šaltas ir retas taip kad su paprastais lėktuvais negalima skraidyti. Ten reikalingas visai naujas lėktuvo tipas, pritaikytas stratosferos sąlygoms. Lėktuvo vidus turi buti hermetiškai izoliuotas nuo išorės; motorui dirbtiniu budu reikia duoti deguonies. Tai yra nelengvas dalykas, bet užtat teoretiški apskaičiavimai rodo, kad toks lėktuvas galėtų pasiekti 1000 kilometrų per valandą! Jau toki lėktuvai yra statomi garsios vokiečių lėktuvų Junkers firmos.

Lengvesnieji už orą lėktuvai, vadinami dirižabliai, arba cepelinai, nepasižymi savo greitumu, bet užtat jie gali ilgai skristi nesustodami. Vokiečių "Grafas Cepelinas" aplėkė aplink žemę, tik du kartus sustojęs: Japonijoj ir Amerikoj. O Cepelinas Hindenburgas jau skersai Atlantiką vežioja po 50 pasažierų ir susisiekimą atlieka į 2 ir pusė dienos.

Žemės pusiaujis tur 40.000 kilometrų. Pėsčias žmogus, eidamas dieną ir naktį po 5 kilometrus per valandą, žemę apeitų per 333 dienas. Kombinuodamas lėktuvus, traukinius ir laivus, 1926 m. vienas Amerikos laikraštininkas apvažiavo žemę per 33 dienas. "Grafas Cepelinas" aplėkė žemę per 13 dienų, o stratosferiniu lėktuvu bus galima apskristi aplink musų planetą per 40 valandų!

Kalbant apie susisiekimą, nereikia pamiršti ir žinių perdavimo tobulėjimo. Išradus telegrafą ir bevielį telegrafą, žmonės iš karto pasiekė aukščiausios tobulybės laipsnį. Daugiau, greitumo atžvilgiu, nieko nereikia norėti, kadangi didesnių greitumų bendrai visoj visatoj, ne tik žemėj, nėra. Šviesos greitumas, t.y. 300.000 kilometrų per sekundę, yra pats didysis galimas greitis pasauly. Didesnio už šviesos greitumo pasauly nėra. O elektros srovė eina lygiu greitumu su šviesa. Taigi, žmonės šioj srity pasiekė gamtos padėtas ribas. Radio banga per vieną sekundę apibėga pusaštunto karto aplink žemę! Taigi, didesniu greitumu rupintis čia netenka. Lieka tik tobulinti priimamieji ir siunčiamieji aparatai. Norima ne tik girdėti, bet ir matyti per radio. Tat netolimoj ateity bus pasiekta, nes mėginimai duoda gerų vaisių. Netrukus, gal but, kalbėsimės ir matysim vieni kitus per tukstančius kilometrų.

---

gimas lietuvių neduos gerovės Lenkijai ir nesuartins lietuvių su lenkais; priešingai, dar labiau vienus nuo kitų pastumės.

Mes įspėdami lenkus, tikim, kad laikas nulems viską, kad laikas iškraustys juos iš svetimų kraštų ir, kad sąlygos pasikeis. Prievarta lenkai nenutautins lietuvių, prievarta nepadarys jų Lenkijos gerbėjais. Laiškas viską keičia. Istorija pasikartoja, tą mes žinom iš praeities atsitikimų, tatai ir ta išpustoji didžioji Lenkija kada nors gali susitraukt... Susitraukus lenkų galybei, atskils nuo Lenkijos svetimas nelenkiškas molis. Tatai, mes, lietuvia, pakantriai žiurėdami į savo kaimynų šėlimą, privalom rimčiau domėtis savo tautos ir Lietuvos ateitimi. Vilnius nežus, kaip jis seniau buvo taip ir vėl bus Lietuvos.

"Patyrimo Balsas"...

žmogus su milijono dolerių gerkle griežtai laikosi lengvo užsirūkymo

"Mano balsas yra mano karjiera. Jis yra įkvėpęs daugiau, kaip penkiems milijonams žmonių pasipasakoti man savo asmenes problemas. Per 25 metus, pradžioje ant paskaitų estrados, ir po to per radio del savo gerklės niekad nėsu apleidęs nei vieno pasirodymo. Aš esu pastovus rūkytojas, ir kadangi mano gerklė ir mano balsas yra nepamainomais mano karjierai, tad aš griežtai laikausi lengvo užsirūkymo. Luckies aš atrandu lengvą užsirūkymą ir kartu puikiu tabaku pasitenkinimą . . . ir štai kodėl Lucky Strikes buvo mano pasirinkimu per 14 metų."

"The Voice of Experience."

MILIJONŲ RADIO KLAUSYTOJŲ DRAUGAS IR PATARĖJAS

Neseniai buvo padaryta savarankiškas tyrinėjimas tarp profesionalių vyrų ir moterų – advokatų, gydytojų, paskaitininkų, mokslininkų, ir tt. Iš tų, kurie pasisakė rūką cigaretus, daugiau negu 87% pareiškė, jog ypatiškai jie labiausia mėgsta lengvą užsirūkymą.

To pamėgimo protingumą patvirtina "Patyrimo Balsas" ("The Voice of Experience") ir taipogi kiti vadovaujanti radio, scenos, filmų ir operos artistai. Jų balsai yra jų turtas. Štai kodėl tiek daug iš jų rūko Luckies. Jūs taipogi galite turėti Luckies – lengvo užsirūkymo, laisvo nuo tūlų šiurkščių erzinančių priemaišų, išvalytų išimtino "It's Toasted" proceso gerklės apsaugą. Luckies yra malonūs gerklei.

PUIKIAUSIAS TABAKAS– "DERLIAUS GRIETINĖ"

Lengvas Užsirūkymas "It's Toasted"–Jūsų Gerklės Apsauga

PRIEŠ KNITEJIMUS PRIEŠ KOSULĮ

Copyright 1937, The American Tobacco Company

DAKTARAS JONAS BASANAVIČIUS

Jo Mirties 10 Metų Sukaktuvėms Minėt

Vasario mėn. 16 d. visa Lietuva ir viso pasaulio lietuviai iškilmingai mini lietuvių tautos atgijimo patriarcho daktaro Jono Basanavičiaus mirties 10 metų sukaktuves. Taja reikšminga proga, reikalinga plačiau pažvelgti į daktaro Jono Basanavičiaus gyvenimą ir jo didelius darbus, kurie vis buvo skiriami Lietuvos nepriklausomybei iškovoti ir lietuvių tautai išvesti į laisvą ir laimingą gyvenimą. Tai buvo, galima sakyti, vienintelis tautos patriarcho gyvenimo tikslas, kurio jis visą laiką atkakliai siekė ir kurį jam pavyko įgyvendinti bei susilaukti nors daliniu savo darbų vaisių.

Jonas Basanavičius gimė 1851 m. lapkričio mėn. 23 d. Vilkaviškio apskr., Bartininkų valsč., Ožkabalių kaime. Graži ir poetiška Ožkabalių apylinkė, išmarginta piliakalniais, gausi senųjų žmonių padavimais, darė didelę įtaką busimajam lietuvių tautos atgijimo tėvui. Jis pats apie tai sako: "Tokiame dailiame, kalnuotame krašte, su daugybe dar "kryžiokiškų" tradicijų, aš esmi gimęs ir užaugęs, ir ši aplinkybė, be abejo, nemenką į mano dvasią įtekmę turėjo. "Pirmuosius mokslus Jonas Basanavičius išėjo pas kaimo "daraktorius", kurie anais laikais buvo madoje visoje Lietuvoje. Tačiau "daraktoriai maža ką teišmokė Jaunąjį Jonelį. Tėvai, jį norėdami matyti kunigu, leido į aukštesnius mokslus. Pirmiausia, jis įstojo į Lukšių pradedamąją mokyklą, o ją baigęs ir turėdamas jau 15 metų amžiaus įstojo į Marijampolės gimnaziją. Tais laikais aukštesnėse mokyklose viešpatavo lenkiška dvasia bei įtaka. Mokiniai buvo stengiamasi suponinti, kad jie skirtusi nuo savo kaimiečių tėvų ir brolių, pamažu nuo jų nutoltų ir išėję mokslus gimtajam kraštui jokios naudos negalėtų duoti. Drauge į mokyklas skverbėsi jau stipri rusinimo srovė, kuri taip pat norėjo patraukti lietuvius mokinius ir ilgainiui juos surusinti. Šios abi įtakos, be abejo, buvo labai pavojingos ir slidžios visiems lietuviams mokiniams. Jiems reikėjo įgimto lietuviško jausmo, kad galėtų visiems gundimams atsispirti. Bet Jonas Basanavičius visas svetimas įtakas pajėgė atstumti ir jau gimnazijoje budamas pasireiškė susipratusiu lietuviu, gyvai besidominčiu lietuvių kalba ir lietuviškaja literatura. Tai rodo, kad ir toks pavyzdys: Jonui Basanavičiui esant šeštoje klasėje, paleidus Velykų atostogoms, iš vienos apylinkės susirinkusių gimnazistų burelis pasamdė ratus ir per Vilkaviškį išvažiavo į Bartininkus. Pakelyje Jonas Basanavičius pasiulė draugams padainuoti ir nieko nelaukdamas ėmė traukti: "Augin tėvas du suneliu, du suneliu; augindamas labai džiaugės, labai džiaugės"... Nelauktu lietuvišku dainavimu labai pasipiktino drauge važiavęs II klasės mokinys Vincas Kudirka, kuris, jau persisunkęs lenkiška dvasia, Joną Basanavičių išvadino mužiku. Bet vėliau Vincas Kudirka visados sakydavo, kad šis įvykis buvo pirmasis akstinas, kuris jį paskatino daugiau galvoti apie lietuvius, stengtis suprasti jų siekimus, pažinti ir pamilti gimtąjį kraštą. Jonui Basanavičiui nemažos įtakos turėjo ir jo lietuviškąjį susipratimą dar labiau stiprino įvairus istoriniai raštai, kuriuose buvo iškelta ir išaukštinta didingoji senosios Lietuvos praeitis. Baigdamas gimnaziją, Jonas Basanavičius jau buvo tvirtas, sąmoningas ir susipratęs lietuvis patriotas ir tokiu dideliu patriotu jis pasiliko visą gyvenimą.

1873 m. rudenį Jonas Basanavičius pradėjo studijuoti Maskvos universitete. Iš pradžių jis studijavo istorijos filologijos mokslus, bet vėliau paėmė mediciną, ją baigė ir daugelį metų vertėsi gydytojo praktika. Tais laikais Maskvos universitete lietuvių studentų buvo labai mažai, tačiau ir tie buvo lenkų įtakoje. Jonas Basanavičius lietuvius studentus pradėjo jungti į vieną burelį, bet jokios lietuviškos drjis negalėjo įsteigti. Mokydamasis universitete, Jonas Basanavičius pasireiškė ir spaudoje, rimtai nagrinėdamas Lietuvos praeitį ir lietuvių tautosaką. Tai, žinoma, jį iškėlė į Maskvos studentų viršunes, o jis pats į save atkreipė rimtų mokslininkų dėmesį. Kartu jis sekė kiekvieną lietuvių gyvenimo reiškinį, pats džiaugdamasis bet kuriuo, nors ir visai mažu, lietuvių laimėjimu. 1879 m. Jonas Basanavičius baigė Maskvos universitetą ir tapęs gydytoju apsigyveno Bulgarijoje. Šioje svetingoje šalyje jis išgyveno 25 metus. Čia jisai parašė eilę mokslo veikalų iš medicinos srities, čia jis pradėjo rupintis ir Lietuvos bei lietuvių tautos likimu. Pirmiausia jis pasidarė nuolatiniu ir artimu Prusų lietuvininkų laikraščių "Naujojo Keleivio" ir "Lietuviškos Zeitungos" bendradarbiu. Bet šitie laikraščiai buvo daugiau religinio turinio ir į tautinius lietuvių klausimus, mažai tesigilino. Dr. Jonas Basanavičius Bulgarijoje išgyveno ligi 1882 metų. Tais metais jis persikėlė į Čekoslovakijos sotinę Prahą, kuri yra tampriai susijusi su pirmojo lietuvių tautinio laikraščio "Aušros" pasirodymu.

Laikraščio "Aušros" steigimo mintis dr. J. Basanavičiui buvo kilusi dar 1881 metais. Jis tada pradėjo susirašinėti su A. Višteliausku ir J. Mikšu. Tačiau dėl daugybės kliučių šis klausimas negalėjo buti greitai išspręstas. Pagaliau, 1882 m. pabaigoje, jau gyvendamas Prahoje, dr. J. Basanavičius galutinai nusprendė leisti "Aušrą". Apie tai jis tuojau pranešė A. Višteliauskui ir J. Mikšui. Šie abu veikėjai jo nusistatymui karštai pritarė.

Pirmasis laikraščio klausimo punktas buvo medžiaga. Dr. J. Basanavičius jau turėjo šiek tiek prozos ir poezijbs. Vieną kitą dalykėlį naujam laikraščiui buvo parašęs ir Višteliauskas bei kun. Narkevičus. Be to, dar buvo pasižadėję bendradarbiauti ir kiti susipratę lietuviai: dr. J. Šliupas, dr. V. Pietaris, V. Dagilis ir kiti. Žodžiu, laikraščio medžiagos klausimas buvo maždaug išspręstas. Su administracija ir gi nebuvo didelių klučių, nes Prusų Lietuvoje, Ragainės miestelyje, gyvenęs J. Mikšas pasiėmė eiti administratoriaus pareigas. Netrukus pradžiai atsirado ir pinigų. Juos sumetė J. Basanavičius, Šernius, A. Višteliauskas ir kiti. Už tuos pingus ir buvo pradėta spausdinti "Aušra". 1883 m. sausio mėn. 28 d. dr. J. Basanavičius aprše "Aušrai" istorinę ir nepamirštamą prakalbą. Apie tai jis sako: "Parašęs ją ir skaitydamas žodžius, kaip aušrai auštant nyksta ant žemės nakties tamsybė, o kad taip jau prašvistų ir Lietuvos dvasia", graudžiai apsiverkiau ir iš akių byrančiomis ašaromis sušlapinau rankraštį. Tartum aš tuomet prajaučiau, kad šitie iš gilumos širdies kilusieji žodžiai užgaus jautresnių lietuvių širdis ir sukels juose tėvynės ir savo kalbos meilę be kurios nei koks tautos atsigaiveliavimas negalimas". O toji prakalba — tai yra šaukimas į tautą, tai lietuvių

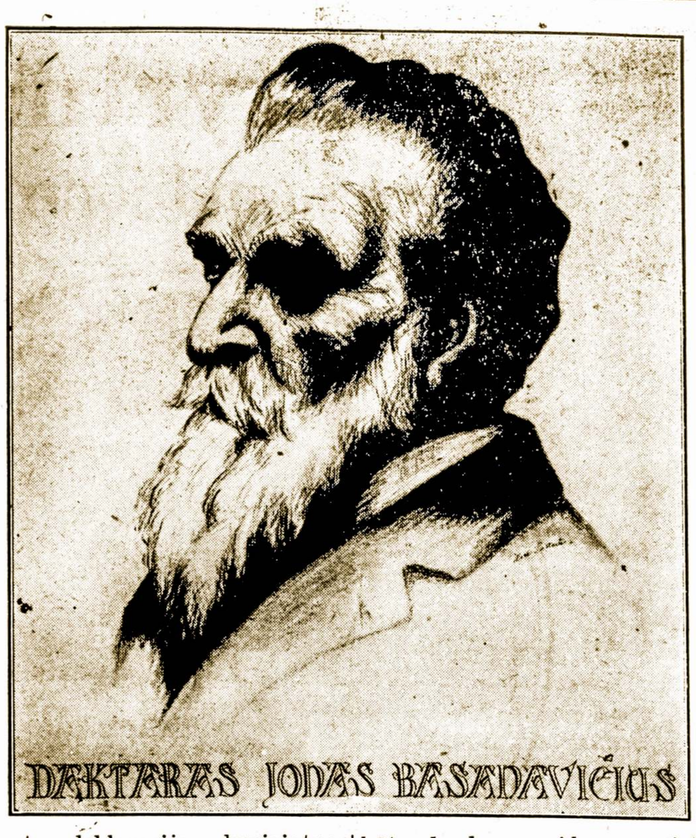

tautos deklaracija, kuriai tuomet kiekvienas susipratęs lietuvis nė kiek neabejodamas butų prisiekęs. Tai lietuvių tautos atgijimo testamentas. Jame rašoma: "Per ilgus tuos amžius, musų giminė buvo paniekinta ir prispausta, jog už tiesą dyvytis reikia, kad tik per Viešpaties malonę ji iki šiolei dar gyva liko. Senovės gadynėse apgyvenus kuone dvigubą žemės plotą, ji šiandien taip didei visose šalyse susimažino, jog prilygsta tiktai šešėliui senosios musų Lietuvos. Tas sunykimas musų tautai nusidavė ypačiai dėl to, jog daugumas lietuvių parubežiuose su kitomis tautomis gyvenančių pasisavino per ilgus amžius daugumas kalbas. "Ir kiek toliau sako: Juk ir mes esame tokie pat žmonės, kaip ir musų kaimynai, ir norime visomis teisybėmis, prigulinčiomis visai žmogystei, lygiai su musų kaimynais naudoti. Tarp tokių teisybių pirmutinė butų ta, kad Lietuvoje lietuviai mokslą ir apšvietimą lietuviškuose mokslinyčiose gautų. "Dar kiek toliau istorinėje prakalboje rašoma: "Jau daug šimtų metų praėjo, kaip paliovė Lietuvos giedruotose padangėse spindėjus žvaigždelė, kuri musų tėvų tėvams švietė; tamsi, neper regima ukana apsiautė musų linksmą senovėje žemę; visokie vargai ir sunki ilga verguvė išatminties musų paminėjimus laimingesnio ir nevargingo gyvenimo; kuomi mes senovėje buvome ir tiktai retoje dainoje ar pasakoje randi paminklą minavotą, iš praeities musų. Liko dar kalba musų garbinga, apie kurią mes galime drąsiai su mokintu vyru ištarti: Kalba yra musų istorija", šiaip — viskas pragaišo, o ir tas musų vienintelis skarbas — kalba, taipgi nyksta".

Pirmasis "Aušros" numeris Lietuvoje sukėlė tikrą dvasinę revoliuciją. Kai kurie susipratę lietuviai dr. J. Basanavičiui tiesiog rašė: "Ačiu, šimtą syk už žodžius, parašytus tokiu gražum lietuvišku liežiuviu, kokį skaityti ir sapne nesapnavome. . Ačiu Viešpačiui, kad nuidavė musų gyvnimę regėti "Aušroj" prabudinimą iš miego arba letargiško sapno Lietuvos ir lieuvių: galime mirti, pamatę aušrą musų atgaivinimo, apie kurį mes tik dumas dumojame". . Pirmasis "Aušros" numeris ir mūsų tautos himne autorių d. Vincą Kudirką pražino lietuvybei. Neatsiliko ir Lietuvos ūkininkai. Štai Raseinių apskrities ūkininkai bendrai nusiuntė laišką dr. J. Basanavičiui, kuriame rašė, jog maldauja Viešpaties palaiminimo naujam darbui. Žodžiu, visur, tik buvo gauta "Aušra", kilo džiaugsmas, gimė nauja dvasia, naujos idėjos, kurioms jau nebuvo lemta pražūti. Prasidėjo lieuvių tautos nauja gadynė, jos istorija pakrypo daug šviesesnėn pusėn. To džiaugsmo sujaudintas dr. J. Basanavičius buvo parašęs laišką net Rusijos vidaus Reikalų ministeriui grafui Tolstojui, kurio prašė leisti lietuvišką laikraštį spausdinti Vilniuje, arba Kaune ir prašė leisti spausdinti knygas lotynų raidėmis. Žinoma, į tai jokio atsakymo nebuvo gauta.

Tais laikais Lietuvos bažnyčiose vyravo lenkų kalba. Per pamokslus ir kitokiais būdais bažnyčiose buvo varoma nutautinimo propaganda. Šitai gerai supra to dr. J. Basanavičius, kuris pradėjo rūpintis ir kovoti, kad Lietuvos bažnyčiose lietuvių kalbai būtų doudama priderama vieta. Tuo reikalu jis kreipėsi į bažnytinę vyriausybę ir į dvasiškiją, ragindamas iš bažnyčių neguiti lietuvių kalbos. Bet kadangi tada didelė dalis Lieuvos kunigų buvo lenkinikai, tai jie pradėjo šaipytis iš šios dr. J. Basanavičiaus akcijas. Vienas kunigas jam rašytame laiške tiesog pasakė: "Mano mieli, jei nemokate lenkiškai ir nesuprantate, tai nedidelis daiktas: nevaikščiokite bažnyčion ir išpažintin; as uždarysiu bažnyčią, o parapiją priskirsiu prie kitos — tai ir bus galas. "Tokiu būdų, dr. J. Basanavičiaus asmenyje prabylo atbu dančius Lietuvos protesto balsas prieš dvasinę vergiją, kurios lietuvis negalėjo toliau kęsti ir visiems lenktis.

1883 m. pabaigoje "Aušrą pradėjo redaguoti dr. J. Šliūpas Tačiau Basanavičius ir toliau liko artimu šio laikraščio bendradarbiu. 1884 metais jis vėl persikėlė į Bulgariją, kurioje dirbo kaipo gydytojas, be to, tvarkė savo surinktas lietuvių liaudies dainas, įvairias pasakas, rinko ir rašė istorinius straipsnius apie Lietuvos ir lietuvių tautos praeitį. Pra sidėjus rusų—japonų karui, dr. J. Basanavičius nudžiugo ir nekantrai ėmė sekti karo eigą, nes žinojo, kad jeigu rusai karą pralaimės, tuomet jų pavergtųjų tautų sunki politinė buklė turės nors kiek sušvelnėti. Karo laimei krypstant japonų pusėn dr. J. Basanavičius ėmė skubiai likviduoti savo turtą ir 1905 metų pavasarį išvyko į Lietuvą.

Pirmiausia dr. J. Basanavičius nuvyko į Vilnių. Čia darbas jau virė visu smarkumu. Į jį bematant įsitraukė ir tautos patriarchas. Per trumpą laiką jis tapo viešoje Vilniaus lietuvių gyvenimo svarbiausas asmuo. Dar daugiau sujudo Lietuvos veikėjai, daugelyje vietų įvyko gausių lietuvių susirinkimų, kuriuose buvo gyvai svarstomi einamojo, kulturinio ir politinio gyvenimo klausimai. Visam tam lietuviškam sąjudžiui vadovauja dr. J. Basanavičius. Šio tautinio subruzdimo metu dr. J. Basanavičius, pasitaręs su kitais veikėjais, nutarė Vilniuje sušaukti visos Lietuvos atstovų suvažiavimą, kuris aptartų vispusišką lietuvių tautos padėtį. 1905 m. lapkričio mėn. 1 d. "Vilniaus žinių" redakcijoje įvyko lietuvių veikėjų susirinkimas, kuriame buvo nutarta išleisti atsišaukimą į tautą. Bet dr. J. Basanavičiui pasirodė, kad tokio suvažiavimo butų dar per maža. Jis žinojo, kad norint lietuvių tautos subrendimui priduoti kuo didesnės reikšmės, reikia viešai tarti žodį lietuvių tautos likimo klausimu ir tarti taip, kad platusis pasaulis sužinotų, apie lietuvių tautą, kad ji daryra gyva, kulturinga ir nori laisvai gyventi. Tuo tikslu jis, drauge su kitais lieutuviais, parašė Rusijos vyriausybei memorandumą, kuriame buvo reikalaujama Lietuvai pilnos kulturinės ir politinės autonomijos. Rusijos vyriausybė pavergtųjų kraštų reikalavimui nusileido. Lietuvoje buvo panaikinta spaudos cenžura ir gražinta 40 metų uždrauta spauda. Rusijoj visuotinę suirutę pasinaudojus, 1905 metų gruodžio mėn. 4—5 d. Vilniuje buvo sušauktas Didysis Seimas, kuriame dalyvavo apie 2,000 lietuvių atstovų. Dr. J. Basanavičius buvo išrinktas Didžiojo Vilniaus Seimo pirmininku. Šis seimas tolimesniame Lietuvos tautiniame, kulturiniame ir politiniame gyvenime turėjo didžiausios reikšmės, nes nuo to laiko prasidėjo naujas Lietuvos politinio gyvenimo laikotarpis, turintis daugiau viešumo ir drąsos.

1907 m. dr. J. Basanavičius įteigė pagarsėjusią Vilniaus lietuvių mokslo Draugiją, kuri turėjo ir turi reikšmės Lietuvos mokslui. Šioje draugijoje visą laiką spietėsi visų pažiurų lietuviai veikėjai ir mokslininkai. Draugija dar ir dabar veikia Vilniuje, turi didžiulę biblioteką ir didelį rankraščių, lie-vių liaudies dainų, patarlių, pasakų ir senienų bei kitokios tautosakinės ir istorinės medžiagos rinkinį. Dr. J. Basanavičius visą laiką buvo šios draugijos pirmininku ir jos bibliotekoje praleido nemaža laiko, studijuodamas ir tvarkydamas lietuvių tautosaką ir istorinę medžiagą. Tačiau šiais draugijai reikėjo tinkamų patalpų. Dr. J. Basanavičius jau senai buvo sumanęs Vilniuje pasistatydinti Tautos Namus. Tačiau tam sumanymui įgyvendinti truko lėšų. 1913 metais lietuvių Mokslo Draugijos susirinkime buvo nutarta dr. J. Basanavičių siųsti į Jungtines Amerikos Valstybės, kad tenai lietuvių kolonijose parinktų aukų Tautos namų statybai. Jis ,drauge su Martynu Yču, Tautos Namų reikalais važinėjo po Amerikos lietuvių kolonijas ir surinko nemažą sumą pinigų.

Grįžęs iš Amerikos, dr. J. Basanavičius vėl pasinėrė lietuvybės darbe. Netrukus kilo ir Didysis karas. Jo pradžioje tautos patriarchas buvo sunkiai susirgęs ir kurį laiką gydėsi Vokietijoje. Bet 1914 m. pabaigoje vėl grįžo į Vilnių ir šį kartą jau stojo į nepalaužiamą kovą dėl visiškos Lietuvos nepriklausomybes. Jis dalyvavo visuose svarbiausiuose nepriklausomybės atstatymo dar buose, be jo neapseidavo jokiuose komitetuose, sueigose ir draugijose, kur buvo sprendžiami lietuvių tautos likimo reikalai. Dr. J. Basanavičius rašė memorandumus, visokius reikalavimus ir protestus tuometiniams Lietuvos valdytojams, reikalaudamas Lietuvai ir lietuvių tautai visiškos nepriklausomybės. Jis Vilniuje atidarė 1917 m. rugs. mėn. 16-23 d. lietuvių konferenciją kuri išrinko Lietuvos Tarybą. Ši Taryba, kaip žinoma, 1918 m. vasario mėn. 16 d. Vilniuje paskėlbė Lietuvos nepriklausomybę. Dr. J. Basanavičius pirmas pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės aktą.

Susidarius pirmąjai Lietuvos nepriklausomai valdžiai, dr. J. Basanvičius pasitraukė iš viešojo politinio gyvenimo ir atsidėjo tik mokslo darbui. Jis daugiausia dirbo Lietuvių Mokslo Draugijoje, tvarkė ir organizavo muziejus, rinko ir tvarkė tautosakinę bei istorinę medžiagą. Bet greta to, jis domėjosi visais atgijusios Lietuvos gyvenimo reikalais, dalyvaudavo visuose svarbesniuose susirinkimuose. Lenkams pagrobus Vilniaus kraštą, dr. Basanavičius ir toliau paliko gyventi sostinėje Vilniuje. Jo asmuo visus pavergtuosius lietuvius, jo asmens nedrįso paliesti ir okupantai lenkai. 1927 m. vas. mėn. 16 d. kai visa Lietuva ir Vilniaus lietuviai iškilmingai minėjo Nepriklausomosios Lietuvos 9-nerių metų sukaktuves, dr. J. Basanavičius ramiai atsiskyrė su šiuo pasauliu. Palaidotas Vilniuje, Rasų kapuose.

Iš šios trumpos apžvalgos matome, kad dr. J. Basanavičius buvo didelis lietuvis, didelis veikėjas, pirmas viešai ir drąsiai prabylęs į lietuvių tautą ir ją raginęs bei vedęs į nepriklausomą gyvenimą. Draug jis buvo didelis mokslinikas, žymus Lietuvos praeities tyrinėtojas. Del to jis buvo išrinktas Lietuvos universiteto garbės profesorium ir teisingai visų vadinamas Lietuvių Tautos Patriarchu. Tsb.

Visas Darbas Gvarantuotas

RUPINKITĖS APIE SAVO DANTIS BIUDŽETO PLANU

VIENAS METAS UŽMOKĖT — NIEKO NEREIK MOKĖTI PO MĖNESIO, KADA DARBAS UŽBAIGTAS

DR. SHAWMUT DENTIST Inc.
536A Main St. Worcester, Mass.
DIAL 2-6810

NEMOKAMAI
Ištraukimas su Bile
Kitu Darbu

Skausmai Saugiai Užmarinami Dujomis

VIENINTĖLĖ WORCESTERIO LIETUVIŲ LAIVAKORČIŲ IR PINIGŲ SIUNTIMO AGENTURA

Parduodam Laivakortes keliaujantiems į Lietuvą ir atgal. Pagelbėsim išgaut Pasus. Vizas, Sugrįžimo Leidimus, Afideivitus ir įvairius kitus dokumentus. Siunčiam pinigus Lietuvon Doleriais arba Litais. Visus viršminėtus reikalus atliks Jums Juzė Leonaitė, viena iš prityrusių lietuvaičių, kuri pati nesenai važinėjo Europeje ir žino visas kelionės smulkmenas. Gali užtvirtint svarbius dokumentus Notary Public antspauda. Kam eit pas svetimtaučius, ar po stubas landyt pas bile kokį agentą, kuomet jųs galit kreiptis į tikrą, autorizuotą agenturą—pas saviškius, kur gausit daug geresnį patarnavimą ir savo prigimtoje kalboje. .. Tel. 5-1094

Amerikos Lietuvio Knygynas
14 Vernon Street Worcester, Mass.

Ben. Mendelsohn
ADVOKATAS
390 Main St. Room 931-932
Worcester, Mass.
Tel. 5-3865 Res. 5-2310

Ofiso Tel. 5-2576 Room 527
Charles W. Tamulonis
Lietuvis Advokatas
Namų Tel. 5-2726
390 Main g-vės—Worcester, Mass.

Adv. Pranas Bobblis
Lietuvis Advokatas
Kambarys 638-642, Slater Name
Ofiso Tel. 5-6753 ir 3-3760
Namų Tel. 4-9141 Worcester

DR. K. MICHALSKI
Gydytojas ir Chirurgas
Valandos: 2 iki 4 ir 7 iki 8 vak.
Nedėliomis ir Šventėmis pagal sutartį
15 Vernon St. — Worcester
DIAL 6-8562

F. A. Vaišnora, M. D.
(VEIKSNER)
LIETUVIS GYDYTOJAS
OFISO VALANDOS:
Nuo 10—12 ryte; nuo 2—4 dienos ir nuo 6—8 vakare
(Sekmadieniais sulig susitarimo)
Tel. 5-7810
96 Vernon G-vės, Worcestery

P. A. Lankinikas, M. D
(Lankenner)
LIETUVIS GYDYTOJAS
Tel. 3-0340 ir 5-9697
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 4-tos po-pietų nuo 7-tos iki 8-tos vakarais
Sekmadieniais ir Šventėmis sulig susitarimo
518 Grafton St. Worcester, Mass.

Anglys Riešutiniai ir Didesni $13.50 tonas
Koksai Riešutiniai ir Didesni $12.20 tonas
Briketai $11. tonas
APVALAINIOS ANGLYS $11.00 TONAS
25c daugiau už pristatymą į antrą aukštą, gi 50c į trečią, ir t.t.
Domestic Fuels, Inc.
Puikiausios Rušies Anglys — Prieinamos Kainos
641 CAMBRIDGE STREET
Tel. 5-6962 — Worcester, Mass.

Motiejus A. Čivinskas
Lietuvis Graborius
KOPLYČIA ŠERMINIMS
SKIRTINGAS PATARNAVIMAS LAIDOTUVĖSE
Išrandavoja automobilius įvairiems reikalams už prieinamiausią kainą. O 25 mylių atstume nuo Worcesterio, susisiekimo reikaluose, patarnauja už dyką.
340 HARDING STREET
Tel. 5-5898 — Worcester, Mass.

KA ŽMONĖS KALBA APIE NUMIRĖLĮ IŠ KARSTO

Senas nuoseklus Lietuvos žurnalistas Kastantas Kristutis, žinomas ir Amerikos lietuvių spaudoje, Arėjui Vitkauskui rašo:

Kaunas, 1937 m. sausio 21 d.

Mielasis Bičiuli!

Didelio džiaugsmo turiu gaudamas iš Jusų siunčiamą man laikraštį "Amerikos Lietuvį", nes paskiausiu metu nebeturėjau nei vieno Amerikos lietuvių laikraščio. Taip pat džiaugiuos gavęs iš Jusų knygą "Numirėlis iš karsto". Už tai draugiškai spausdamas Jums ranką nuoširdžiai dėkoju.

Aš mielai parašyčiau šios knygos recenziją, tik visa bėda ją išspausdinti, nes nudieninė musų spauda daugiausiai yra užversta politiniais dalykais, kaip literatura. Dėl to bet kokį literaturos kritikos dalykėlį sunku išspausdinti.

Kad dabartinė Lietuvos spauda mažokai tesiinteresuoja literatura, tai rodo, jog maža literaturos kritikos dalykų tespausdinama, nežiurint, kad paskiausiu metu jau yra išspausdinta ne maža originalių lietuvių literaturos dalykų (romanų, apysakų ir poezijos). Reikia džiaugtis, jog paskutiniais metais ir lietuvių literaturos originalinių dalykų labai pagausėjo ir per paskutinius dviejus trejus metus išspausdinta daugiau lietuvių literaturos originalių dalykų, kaip per paskutinius dešimtmečius tebuvo išleista.

Šis reiškinys yra labai džiugus ir džiugu, kad ir Lietuvių visuomenė labiau knygų reikalauja kaip pirma reikalavo.

Tik labai gaila, kad verstiniai raštai neapdairiai leidžiami, o dėl to, kartais ir klasiniai dalykai, išversti į lietuvių kalbą yra pagadinti, dėl nevykusių vertimų. Šis trukumas, žinomas dalykas, bus tinkamai įvertintas, tačiau jo pataisyti nebegalės, nes investuotas kapitalas į nevykusį darbą, vargiai begalės greitai grįžti ir savo ruožtu pastumėti į priekį dirbamą darbą, t.y. tolimesnį verstųjų raštų leidimą.

Jei butų reikalinga, galėčiau vieną kitą dalykėlį ir "Amerikos Lietuviui" parašyti, tik man atrodo, kad Jusų turima su perteklium medžiagos.

Šiuo laiku, dėl daugybės darbo biure, aš visiškai nebeturiu laiko žurnalistika verstis. Aš jaučiuos laimingas, kad šią valandą galiu draugiškai Jums paspausti ranką ir širdingai padėkot už Jusų malonius man suteiktus siurprizus.

Mano žmonelė linki Tamstai kuoširdingiausių linkėjimų, kad Amerikoj gyvendamas Tamsta laimingas butum.

Linkėdamas Jums kuolaimingiausiojo gyvenimo,

Senas Jusų bičiulis,

Kastantas Kristutis

* * *

Arėjo Vitkausko amerikoniškų novelių (short stories) ir užrašų (iš viso 51 rašinys) vardu "Meilė prie Mičigano" jau yra išleidimo kelyje Lietuvoje. Tai knygai gražų viršelį nupiešė žinomas lietuvis dailininkas, čikagietis, Mikas J. Šileikis, kuris, rašydamas knygos autoriui del techniškų to viršelio klausimų, tarpe kita ko sako:... "dėkoju už kyngą 'Numirėlis iš Karsto'. Labai įdomi poema!

IŠ KUR VOKIEČIAI ATSIKRAUSTĖ Į PRUSŲ LIETUVĄ

Prieš keletą šimtų metų Prusų Lietuva buvo grynai lietuviškas, lietuvių gyvenamas kraštas. Atsidanginę į lietuviškas žemes ir galutinai išnaikinę bei nutautinę senovės prusus, vokiečiai pradėjo plačiu mastu kolonizuoti ir kitas lietuvių gyvenamas žemes į pietus nuo Nemuno. Smarki Prusų Lietuvos kolonizacija prasidėjo 18-jo šimtmečio pradžioj, kai čia buvo atgabenti kolonistai iš Salzburgo. Salzburgiečių vardas Prusų Lietuvos istorijoj sutinkamas gana dažnai, todėl pravartu bus žinoti, kas buvo tie atėjunai ir kuriais tikslais jie į Lietuvą atkeliavo.

Salzburgas yra Austrijos provincija kaip ir Tirolius ir Pietų Vokietijos kraštai-Bovarija. Badenas, buvo kraštas, kur naujai paskelbtas Martyno Liuterio tikėjimas susilaukė smarkaus persekiojimo iš katalikų pusės. Užtat visi ankščiau suminėti kraštai iki šiai dienai išlaikė katalikybę. Nuo 1550 metų prasidėjęs nesugyvenimas tarp katalikų ir evengelikų Salžburgo gyventojų, tęsėsi su pertraukomis apie porą šimtmečių. Šis nesugyvenimas ypač paaštrėjo 1727 metais, kai popiežius Benediktas XIII įsakė visiems katalikams sveikinantis sakyti: "Tegul bus pagarbintas Jezus Kristus". Dalis Salzburgiečiů tam įsakymui pasipriešino, aiškindamiesi, kad toks pasisveikinimas viešose vietose butų Jėzaus vardo išniekinimas. 1731 metais apie 20,000 salzburgiečių atvirai atsisakė nuo Romos ir perėjo į evengelikų tikėjimą. Salzburgo vyriausybė pabugo, kad visi krašto gyventojai nepereitų į evangelikus ir išleido vadinamą "Emigracijos Patentą", pagal kuri visi atskilę nuo Katalikų Bažnyčios turėjo per 8 dienas apleisti Salzburgą.

Ištremtieji Salzburgo evengelikai apleido savo gimtąjį kraštą ir traukė į Vokietiją be jokio plano ir globos . Ir šit, Prusijos karaliui Friedrichui Viliui I atėjo į galvą mintis panaudoti tuos tremtinius Prusų Lietuvai kolonizuoti. 1732 metais jis pakvietė salzburgiečius į Prusiją kad Prusų lietuvių žemes apgyvendintų tikrais vokiečias. Iš Berlyno salzburgiečiai buvo nugabenti į Karaliaučius ir iš čia, vyriausybės šelpiami, pasklido po visą Prusų Lietuvą. Per trumpą laiką jų čia įsikurė apie 12,000.

Pradžioj Prusų lietuviai tremtinius labai užjautė ir padėjo jiems naujose vietose įsikurti. Bet šiandien po 200 metų nuo salzburgiečių atsidanginimo matome, kokią didelę žalą šie atjunai padarė lietuvių tautai. Dėka jiems, vokiečiams pavyko nuslopinti Prusų Lietuvoje lietuviškumą ir suvokietinti daugumą Prusų Lietuvos gyventojų-lietuvių.

Salzburgiečių atsidanginimo į lietuvių žemės 200 metų sukaktuvėms paminėti prieš kurį laiką Vokietijoje buvo išleista knyga, pavadinta: Die Salzburger. Die Geschicte und namentliches Verzeichnis der im Jahre 1732 in Litauen eingwanderten Salzburger" Salzburgiečiai. Trumpa istorija ir sąrašas 1732 metais į Lietuvą atkeliavusių salzburgiečių. Šioje knygoje Lietuva atvaizduajame taip, lyg butų tą kraštą savo rankomis sukurę. Jie nenori pripažinti kad tose žemėse jau nuo amžių gyveno ir savo prakaitu kiekvieną kampelį aplaistė žmonės, vadinami lietuviais, nuo kurių vardo ir pats kraštas pavadinamas paeina. Bet vokiečiai yra dideli istorijos klastotojai. Jie sugeba net Lietuvos žemes Salzburgu paversti.

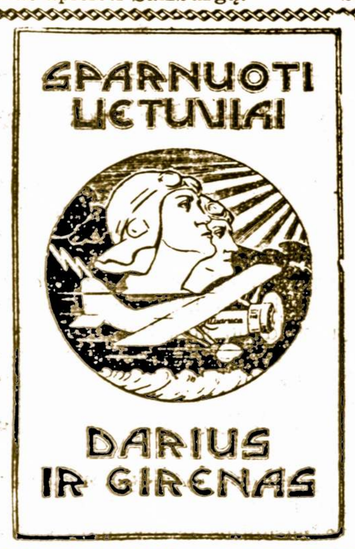

Parašė P. JURGĖLA

TURINYS: Dariaus ir Girėno gyvenimo ir veikimo apžvalga. Skridimas per Atlantą. Soldino miško paslaptis. Žygio atgarsiai pasauly. Dariaus ir Girėno nuopelnai aviacijai ir musų tautai. Poezija apie LITUANIKĄ. Skridimo rėmėjai ir rėm. komitetai.

184 pusl. su 86 paveikslais; tvirti viršeliai. KAINA $1.50, siunčiant paštu 1.65.

Reikalaukite:

Amerikos Lietuvis

14 VERNON STREET

Worcester, Mass.

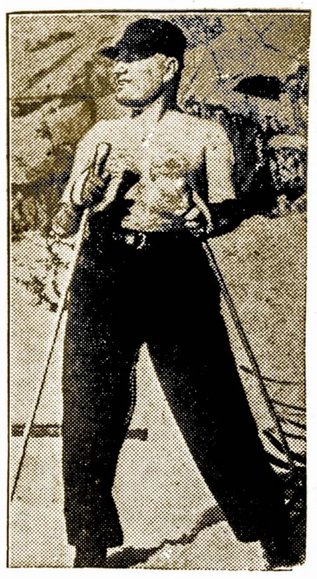

ITALIJOS VADAS ATOSTOGOSE

Premieras Mussolini, padėjęs valstybės rupesčius į šalį, stiprina savo sveikatą, Terminillo miestely, Appennine kalnuose.

IŠ VISUR

Rašo **Jonas Valaitis**, Lietuvių Radio Vedėjas iš WMBQ, Brooklyn, N. Y.

Balandžio mėn. Washingtone bus pasaulinis tekstilės darbininkų atstovų suvažiavimas. Trys didžiausios tekstilės valstybės: Amerika, Anglija ir Japonija tai pramonei vadovauja. Bet Amerikai su Anglija susitarus pravesti darbininkams 40 val. darbo dieną, Japonija iš anksto protestuoja ir kad kaip konferencijoj nedalyvaus.

Kaune įvyko didelis gaisras. Sudegė Kauno miesto savivaldybės 4 aukštų namai. Kas blogiau, kad juose buvo ligonių ir prieglauda su 58 ligoniais. 200 gaisrininkų labai sunkiai dirbo. Nuostolių 300 tukst.

Argentinoj gyventojų dabar yra 12,372,965. 1914 m. buvo 7,884,237.

Argentinoj gyventi 5 žmonių šeimei kaštuoja per mėn. tik $35.

Pernai plieno į pasaulį išleista 120 mil. daugiau negu by kada istorijoj.

Visoj Lietuvoj dabar veikiančių draugijų yra net 9,000.

Kunigų Rusijoj pirmiau buvo 1,500, dabar tik 16.

Amerikos valdžia supirko 9 mil. akrų netinkamos ukininkams gyventi žemės po $4.40 akrą ir valdžios inžinieriai tyrinės kaip tos žemės našumą pagerinti. Viso bus praleidžiama $39,916,602 žemei 48 valstijose įvykdyti 210 skirtingų projektų.

Amerika Midway salose, apie 800 myliu nuo Japonų imperijos artimiausios ribos įsteigia Pan-American Airways stotį, kurią, žinoma, ir apginkluoja. Japonai del to labai susinervuoja ir jų spauda įžiuri Amerikos ginklavimąsi prieš Japoniją.

California Universitete pirmą kartą pasaulio istorijoj įvedamas filmų kursas. Jis apims filmų istoriją, vystymąsi, planus ateičiai mokslo ir komercijos reikalams.

Paskaitykite Britanijoj leidžiamą "The Fortnightly" žurnalą". Jo korespondentas lankėsi Kaune ir parašė įspudžius. Pažymi, kad lietuvių santykiai su anglais iš neatmenamų laikų tęsiasi. Dabar santykiai stipriausi. Ir Pabaltijo valstybsė dėkingos Anglams už padėjimą jas pripažinti, ir dabar Anglų akys į jas atkreiptos, kad Hitleris nepagrobtų . Stebisi, kad Kaunas turi nepaprastai moderniškų namų. Bet Kaune dar esą ir liudytojų, prastų namelių iš prieškarinių laikų. Anglų kalba esą labai daug kalbančių, tik amerikoniška tarme. Kaunas esą degęs istorijoj 13 kartų, dabar puikus miestas su gražiausiu teatru, baletu ir opera.

Glasgow, Škotijoje. — Geologams yra jau nuo seniau žinoma, kad dideli žemės paviršiaus kunai slenka iš vienos vietos kiton. Dabar vienas geologas Thomas R. Tannahill Glasgow'o observatorijoje surado, kad Škotija nejučiomis slenka į vakarus link Labradoro po 8 pėdas kas metai.

Louisville, Ky. buvo baisus gaisras, o ⅓ miesto po vandeniu.

Cincinatti, Ohio miestas po vandeniu giliau negu kada nors buvo, bet geriamojo vandens nėra. Ji turi įvežti iš kitur.

PRANEŠAM, KAD

VALGIU GAMINIMO KNYGA JAU GATAVA

Tai yra naujai pertvarkyta laida

su priedu

KAIP GAMINTI VAISIŲ VYNAS

Ši knyga susidaro iš 210 puslapių ir yra vienintelė lietuvių kalboje

Joje tilpsta virš 400 valgio gaminimui rušių, apie 150 vyno ir likerio gaminimui formulų ir apie 20 formulų del midaus gaminių.

Tilpsta ir daug kitų naudingų patarimų del namų prižiurėjimo, stalo prirengimo, ir t.t. ir t.t.

Kiekviena Lietuvė ir Lietuvaitė butinai turėtų šitą knygą įsigyt ir naudotis joje tilpstančiais naudingais patarimais. Ši kukorystės ir vaisvynių gaminių knyga turi neįkainuojamą vertę. Bet ją tamsta gali įsigyt TIKTAI UŽ $1.00

Taigi, įdėk konvertan vieną dolerį ir pasiųsk žemiau paduotu adresu, o mes tuojau pasiųsime Tamstai tą taip naudingą jusų šeimininkystei knygą.. Knyga įrišta į žalios spalvos storus popierinius viršelius.

AMERIKOS LIETUVIS

14 VERNON STREET WORCESTER, MASS.

Kauno archyvuose Musų Kraš to redaktoriaus Kazys Obolevičius rado, kad Kaune gyvendamas poetas Mickevičius pro savo langus žvelgdavo į Vilijos vandenis. Iš to padaryta išvada, kad Mickevičiaus tariamam namely Mickevičiaus gatvėj, prie Lietuvos Universiteto Mickevičiaus negyventa. Del to norimas namelis griauti.

Paterson, N. J. susivedė Povilas Setnickas su Marijona Kaminskiene.

Newark, N. J. Pranė Lazdynienė sunkiai tonsilais serga ligoninėje.

Mussolinio 3 sunus atvyksta į Ameriką. Du važiuos į Hollywoodą studijuoti filmų biznio.

Apie milijonas žmonių nukentėjo nuo potvynio, kuris iš Ohio upės persimetė į Mississippi upę, kuri pakilo 10 pėdų aukščiau nei by kada istorijoj. 80 8/10 pėdų Ohio upė buvo pakilusi aukščiausiai Indianoj.

70,000 žmonių armija Amerikoj pau dirba potvynių vietose. Nukentėjo milijonas žmonių. Tokio potvynio dar Amerikoj nebuvo.

Lenkijoj labai išsivystęs vedybų raketas. Valdžia suėmė eilę po kelis kartus apsivedančių porų. Mat, kiekvieną kartą jaunavedžiai gali prašyti pagalbos gyvenimui pradėti. Tad išeina pora įvairiose Lenkijos vietose važinėdama susivedė net 500 kartų.

Ketvirtadieny sausio 29 d. sukanka 10 m. kai musų radio stotis WMBQ Jums tarnauja. Jai ilgiausių metų. Iš jos daugiau lietuviškų programų perduodama, negu iš by kurios stoties pasauly, išskyrus Lietuvą, net 7 pranešėjų 26 programos drauge.

Buvęs Setauket, L. I. gyventojas Motiejus Steinys grįžo į Brooklyną.

PRANEŠIMAS

Amerikos Lietuvio redakcija ir Aadministracija praneša visiems savo skaitytojams, kad šiemetiniai sieniniai kalendoriai jau gatavi ir Dovanai išsiuntinėjami kiekvienam Amerikos Lietuvio skaitytojui. Bet kad gauti tą dovaną, kiekvienas musų skaitytojas turi buti pilnai užsimokėjęs už savo prenumeratą.

Siųsdami pinigus už prenumeratą pridėkit 10 centų Ekstra Kalendoriaus persiuntimo lėšoms padengti. Amerikos Lietuvio prenumeratos kaina Suv. Valstijose $1.50 — Užsienyje — Lietuvoje $2.00. Adresuokite:

AMERIKOS LIETUVIS
14 Vernon St., Worcester, Mass.

JUOKAI

Tėvas (pliekdamas diržu): "Tas man daro didesnį skausmą, kaip tau".

Mažas Leonardas: "Gerai tėveli, jeigu tu nieko blogo nepadarei, kodėl nepaleidi savęs?"

Mažas Levi: "Mokytojas šiandie mus sakė, jog Aliaskoje šeši mėnesiai dienos ir šeši mėnesiai nakties".

Levi: "Aš norėčiau buti ten prekyboje".

Levienė: "Kodėl?"

Levi: "Pavyzdžiui, žmogus ateitų su sąskaita, kurią man reikėtų užmokėti, o aš galėčiau pasakyti jam: "ateik tamsta su ja rytoj".

Observatorijoje. Sena mergina. "Ar tai Marsas"?

Astronomas: "Ne, tai Venera".

Mergina: "Geras dalykas žinoti tai per tokį didelį atstumą".

Teisėjas: "Kodėl tamsta pavogei piniginę?"

Kaltinamasis: "Aš buvau girtas ir nežinojau, ką aš darau".

Teisėjas: "Bet kodėl tamsta kitą dieną nuėjęs išleidai visus pinigus kabarete, vietoje atiduoti atgal?"

Kaltinamasis: "Aš turėjau gerti, tai negalėjau galvoti apie savo negerus elgesius".

Turto mėtytojas: "Tėve, aš sumaniau apsigyventi ir užsiimti viščiukų auginimu".

Abejingas tėvas: "Geriau bandyk pelėdas. Jų valandos tau geriau atitiks".

"Bet jeigu tamstos vyras visuomet tamstą muša, kodėl tamsta nepasiskundi?"

"Bet, jeigu aš pasiskųsiu, aš niekuomet nerasiu pinigų sumokėti mano vyro pabaudą".

"Teisėjas: "Trys mėnesiai kalėjimo".

Kaltinamoji (buvusi tarnaitė): "O kuris mano išeiginis vakaras?"

"Džonai, tu gėrei mano degtinės".

"Negėriau, pone".

"Ar tu įsitikinęs, jog negėrei?"

"Visai įsitikinęs. Aš negalėjau ištraukti kamščio".

Adomas Mickevičius ir Vaikai

Kai šiam garsiąjam poetai buvo devyneri metai, tėvai atidavė jį į mokyklą. Mokslas sekėsi vaikui lengvai, jis greitai išmokdavo užduotąsias jam pamokas, ir daug laiko likdavo jam skaityti mėgiamas knygas, žaidimams su kaimiečių vaikais piliakalnyje.

Mickevičius vaikas buvo linksmas, gudrus ir išdykėlis; jis dažnai sugalvodavo juokingus vietoje uždustorios pamokos, tokias eilutes:

"Netoli nuo Damasko
tupėjo velniukas ant skribėlai-
papuošta gėlelėmis". [te,

Parinktini Veikalai Lietuviškam Teatrui

1)—ATGAILA—
Trijų aktų tragedija. Parašė Jonas Steponaitis. Lošime dalyvauja 6 vyrai ir 3 moterys. Pusl. 36. Kaina 25c.

2)—Atsiliepė širdelė—
Vieno veiksmo dramatiškas vaizdelis. Lošia 4 vyrai ir 2 moterys, ir

Grybų Mišinys—
Vaikų teatrui. Lošia maži berniukai ir mergaitės. Abu veikalukai vienoj knygelėj. Pusl. 32. Kaina 25c.

3)—Bijunėlis—Komedija—
ir drama 4-se veiksmuose 6-se atidengimuose su dainomis. Parašė žymus dramaturgas V. Nagurnoskis. Lošime dalyvauja 15 ypatų. Kaina 50 centų.

4)—DĖDĖ APSIRIKO—
Vieno veiksmo komedija. Parašė Juozas Naruševičius. Lošime dalyvauja 4 vyrai ir 3 moterys. Pusl. 27. Kaina 20c.

5)—DOROS SARGAS—
3-jų aktų drama, veikalas iš baudžiavos laikų. Lošime dalyvauja 6 vyrai ir 4 moterys. Pusl. 90. Kaina 50c.

6)—Jonas Burbulas—
Vieno veiksmo komedija. Lošime dalyvauja 3 moterys ir vyras. Pusl. 31. Kaina 25c.

7)—Pirmą ir Paskutinį Kartą—
Vieno veiksmo komedija. Lošime dalyvauja 2 vyrai ir viena moteris. Pusl. 26. Kaina 20c.

8)—Po Apgarsinimui—
Vieno veiksmo komedija. Lošime dalyvauja 4 vyrai ir 3 moterys. Pusl. 28. Kaina 30c.

9)—Sušaldyta Dėdienė—
Vieno akto farsas — komedija. Ši komedija pilna juokų ir gyvumo. Lošime dalyvauja 6 ypatos. Kaina 30c.

10)—VAIKU TEATRUI—
Keturios Metų Dalys, Raudona Kepuraitė ir Pasakų Karalaitė. Abu veikalukai vienoj knygelėj. 15 pusl. Kaina 15c.

12)—Vaikai ir Burtininkė—
Dviejų veiksmo komedeja. Lošime dalyvauja 8 ypatos—vaikai ir mergaitės. 18 pusl. Kaina 10c.

14)—Iš Didelio Rašto Išėjo iš Krašto—
Vieno veiksmo vodevilius. Lošime dalyvauja 5 ypatos—3 vyrai ir 2 moterys. Pusl. 16. Kaina 15c.

16)—Tiktai Kaime Musų Laimė —
Vieno veiksmo vaizdelis. Lošime dalyvauja 6 ypatos ir burelis mažų vaikučių. 19 pusl. Kaina 10c.

15)—Vaikai ir Burtininke—
Dviejų veiksmų komedijėlė. Lošime dalyvauja 8 ypatos, 5 mergaitės ir 3 vaikai. 18 pusl. Kaina 10c.

17)—Išmintingasis Senelis ir Geroji Onutė —
Pasaka — Komedija. Lošime dalyvauja 4 asmenys, du vyrai ir dvi moterys. 22 pusl. Kaina 10c.

Amerikos Lietuvis
14 Vernon St. Worcester, Mass.

Nežinojusis pamokas vaikas pakartojo balsiai tas eilutes, kuo žinoma, ir išaukė visų juoką klasėje. **Arėjas Vitkauskas.**

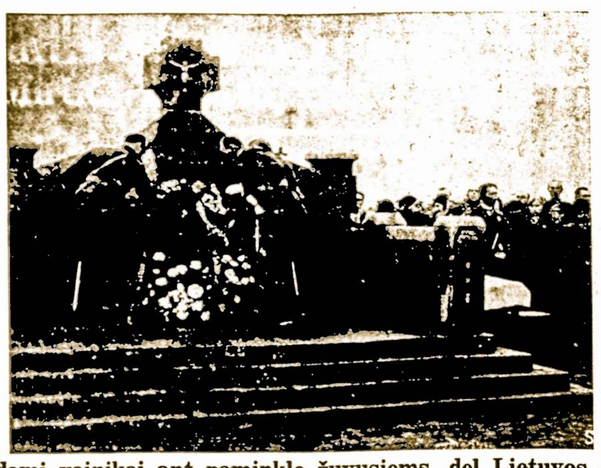

Uždedami vainikai ant paminklo žuvusiems del Lietuvos nepriklausomybės kariams. Šis paminklas pastatytas Panevėžio miesto kapinėse

Worcesterio Lietuviai Minės Lietuvos Nepriklausomybės Šventę 19-kos Metų Sukaktuves ir Lietuvos Patrijarko Dr. Jono Basanavičiaus 10 Metų Sukaktuves Nuo Jo Mirties

Šį Lietuvos Nepriklausomybės sukaktuvių minėjimą rengia Vilniui Vaduoti Sąjungos skyrius Worcestery ir draugijos, kurios dirba del Lietuvos labo. Paminėjimas įvyksta šį sekmadienį, vasario 21-mą, 3-čią valandą po pietų, Lietuvių Ukėsų Kliubo name, viršutinėje svetainėje, 12 Vernon gatvės.

Šiame parengime dalyvaus miesto burmistras J. S. Sullivan, taipgi jaunas lietuvis teisėjas Bolesas Degesis iš Nashua, N. H. ir senatorius Michael Selzo. Ims dalyvumą visi musų profesionalai. Muzikalę programą išpildys Aušrelės Choras po vadovyste Jono Dirvelio. Solo dainuos ponia Elena Čenienė ir kiti.

Kiekvienai tautai yra minėtinos jos istorinės dienos, ypač kada tauta šiokiu ar tokiu budu tampa laisva ir nepriklausoma niekam vien tiktai tos tautos žmonėms priklausoma. Mums lietuviams nepriklausomybės šventė yra daug kartų brangesnė negu kai-kurioms kitoms tautoms, delto, kad mes lietuviai irgi musų protėviai daug daugiau iškentėjom po svetimų vergijos jungu, net tukstančiams musų broliams lietuviams lemta buvo pražuti šaltame Sibire. Vienok darosi liudna pamąsčius apie tai, kad mes lietuviai nevienodai nusiteikę tautiškai, vieni tempia į vieną pusę, kiti į kitą. O viso to pasekmės yra, kad pats viduris pasilieka silpnas, o vienok viskas ant vidaus tveriasi ir pasilaiko. Todel mes visi kaip vienas turime stoti petys į petį ir stumti musų naudingą darbą kaslink atvadavimo Vilniaus; mes visi turime nors vieną dieną į metus paaukoti Lietuvai del atvadavimo Vilniaus, o likusias kitas dienas pasilaikysim sau.

Įžanga už dyką.

Kviečia **Rengimo Komitetas**

Nauja Pašto Siuntinių Stotis

Pašto viršininkui James F. Healy priėmus raktus naujai stočiai nuo C. Nelson Wentworth, J. V. Iždo Departamento inžinieriaus, šeštadienį, vasario 13-tą, buvęs Washington aikštės pašto skyrius persikraustė į naują vietą. Pirmadienį, vasario 15-tą, nauja pašto siuntinių stotis pradėjo veikti.

Naujas murinis, vieno aukščio namas iš plieno buvo statomas per devynis mėnesius ir kainavo $150,000. Jisai yra pastatytas prie kampo Harding ir Franklin gatvių, kaip tik užpakaly gelžkelio stoties. Namas yra gražios išvaizdos.

Ateity bus pastatyta požeminis traukinėlis iš pašto stoties į gelžkelio stotį. Taipgi bus pastatytas pašto garažius ant viršaus naujo namo. Nors kainavo $150,000 pastatyt naują pašto stotį, dar bus išleista tarp $150,000 ir $200,000 pastatyti požeminį traukinį ir naują garažių.

Didelis "Beano" Lošimas Klube Šeštadienio Vakare

Worcestery dabar yra labai išsiplatinęs "Beano" lošimas, tarp visų tautų žmonių. Lošimas pasidarė toks populiarus, nes laimingieji gauna pinigų — net iki $1,000. Tai pelningas budas praleist liuoslaikį. Lietuviai irgi neatsilieka ir skaitlingai lankosi į "Beano" lošimus. Viena lietuvaitė laimėjo $800., kitas po $100., $50., $35., ir iki $5.

Lietuvių Ukėsų Klubas taipgi pradėjo rengti "Beano" vakarėlius. Pereitą penktadienį įvyko pirmas "Beano" lošimas Vienok, sekantis lošimas įvyks šeštadienio vakare, Lietuvių Ukėsų Klubo svetainėje. Iki tolimesniam pranešimui, "Beano" bus lošiamas kiekvieną šeštadienio vakarą. Apart didelės $50. dovanos, tam atsilankusiam, kurio vardas bus ištrauktas, bus ir daugiau dovanų tiems, kurie lošia beano. Klubas kviečia visus atsilankyti ir praleisti vakarą naudingai. **Emkus**

Namas Ant Pardavimo

Parduodam 3-jų tenementų namą su visais įtaisymais, ką-tik numaliavota, lietuviais apgyventoje vietoje (87 Seymour St.) arti Vernon gatvės. Parduodam už kiekvienam prieinamą kainą. Geras pirkinys kas nori savo nuosavybę įsigyt. Kreipkitės pas **Joną Kasperą, 87 Seymour g-vės. (8-12)**

ANT RANDOS

Išsinuomuoja 6 kambarių tenementas su visais moderniškais įtaisymais. Kambariai dvejopai išsinuomuoja, su rakandais ir be. Kreipkitės pas **V. Raukti, 21 Plantation St., Tel. 5-7546.**

(8—10)

Ekstra — Radio Žinios!

Ketvirtadienio, Feb. 18 programa per stotį WMEX (1500 kilocycles), 8:30 val. vakare. 1 — Kalbės Dr. J. Landžius iš So. Bostono. 2 — Izabelė Jarmolavičiutė-Kugel, dainininkė iš Norwoodo. 3 — Petras Itutti, armonistas iš Somerville.

Sekmadienio, Feb. 21 programa per stotį WMEX (1500 kilocycles) 9:30 ryte bus:

1 — Hartfordo Lietuvių Rhymsters orkestras. 2 — Juozas ir Kazimieras Gauba, broliai dainininkai iš Hartford, Conn.

Prašome parašyt po programui atvirutę ar laiškelį į stotį WMEX, Lithuanian Program, Boston, Mass., kaip patiko šios savaitės programai.

St. Minkus, garsintojas

Legališka Šventė, Pirmadienį

Vasario 22-trą, Jurgio Washingtono, Pirmojo Prezidento, gimimo sukaktuvių dieną, Worcesterio miesto bankai, viešieji namai, didesnė kantorų dalis ir visos krautuvės bus uždarytos.

Worcesterio viešosios mokyklos užsidarys trumpoms atostogoms ketvirtadienį iki ateinančio antradienio. Paprastos pavasarinės atostogos prasidės Didįjį Penktadienį, kovo 16-tą iki pirmadienio balandžio 5-tą dieną.

Dirbtuvės, kurios nori pasilikt atidarytos pirmadienį, praneša savo darbininkams, kad bus atidarytos, bet darbininkai kurie nenori, gali nedirbt.

Sekančios Worcesterio kompanijos dirbs pirmadienį: Norton Co., Crompton & Knowles Loom Works, Reed & Prince, Washburn Co., Worcester Pressed Steel Co., George F. Wright Co., Heywood Batų dirbtuvė, Brown Batų dirbtuvė, Bell Co., Wickwire Spencer Steel Corp., George E. Duffy Mfg. Co., Worcester Wire Works, Parker Wire Goods Co., Vellumoid Co., ir kitos.

Sekančios dirbtuvės bus uždarytos: American Steel & Wire Co., United States Envelope Co., Matthews Mfg. Co., Graton & Knight Co., Wyman-Gordon Mfg. Co., Baldwin-Duckworth Chain Corp., Warren Belting Co., Arcade Malleable Iron Co., George C. Whitney Mfg. Co.

Tukstantinė Minia Dalyvavo Baliuje Prieš Užgavėnias

Šeštadienį, vasario 6-tą, prieš pat užgavėnias, vakare, įvyko triukšminga Birutės draugijos vakarienė ir šokiai. Žmonių tiek priėjo, kad L. Kliubo namas kaip tik sutalpinti galėjo. Abidvi salės, žemutinė ir viršutinė, buvo kimšte prikimštos, ir nepaisant kad publikos atsilankė suvirš tukstančio, bet kiekvienas buvo pavaišintas. Valdyba ir vakarienės išrinktoji komisija darbavosi per kelias savaites, kad vakarienė butų kopuikiausia. Todel Birutės draugija yra dėkinga visiems, kurie kokiu nors budu prisidėjo prie to baliaus.

Reiškiam padėką Dudai ir Stalauskui už davimą pečiaus del iškepimo kalakutų; ir Ant. Karpavičiui su J. Babraičiui katrie pašventė kelias valandas ir iškepė tuos paukščius. Dėkojam Juozui Kamanduliui, kuris daugiausia pašventė savo laiko ir darbo, vakarienės, o labiausia laike vakarienės, nes jisai sunkiausiai dirbo virtuvėje priruošdamas o labiausia laike vavakarienę. Ačiu visiems darbininkams ir darbininkėms, kurie visi sušilę dirbo, kad svečai butų patenkinti. Ypač dėkojame "Amerikos Lietuviui" už patalpinimą žinučių savo laikraštyje. Abelnai dėkojame visai publikai už atsilankymą ir gražų mandagų užsilaikymą. Nors tiek daug publikos dalyvavo, bet jokių nesipratimų nebuvo. Tvarka buvo kuogeriausia ir Birutės draugija tikisi, kad ir pelno šiek tiek liks. **J. A. V.**

Petronėlių Veikiančios Komisijos Susirinkimas

Šv. Petronėlės d-jos veikiančios k-jos narės laikė savo susirinkimą pas pirmininkę Oną Staliulionienę, 9 Bradley gatvės, vasario 15-tą dieną. Komisija padarė atskaitą iš pereito baliaus, kurs įvyko sausio 30-tą dieną, klubo svetainėje. Pasirodo, kad atliko daug pelno. Užbaigę draugijos reikalus, narės buvo pavaišintos sekaniais užkandžiais. Ponia Parulienė pagelbėjo nešioti valgius. Visos komisijos narės turėjo labai linksmą laiką.

O. M. K.

Birutės Draugijos Mėnesinis Susirinkimas

Birutės draugijos mėnesinis susirinkimas bus šeštadienį, vasario 20-tą, 7-tą valandą vakare, L. U. Kliubo salėje. Gerbiami Birutės draugijos nariai ir narės — Malonėkite skaitlingai dalyvauti šiame susirinkime, nes turime labai svarbių reikalų apsvarstyt. Turėsit progą išgirst pasekmes iš draugijos metinio baliaus ir neužmiršti pasiimt savo senąją konstituciją pakeisti dėl naujos. Pageidaujama, kad atsivestute naujų narių prie draugijos prirašyti. Jaunuoliams nuo 18 iki 21 metų įstojimas nemokamai. **J. A. V.**

Metinės Rekolekcijos Aušros Vartų Bažnyčioj

Sekmadieny, vasario 14-tą dieną, prasidėjo rekolekcijos moterims ir baigėsi trečiadienio vakare su iškilmingu palaiminimu. Vyrams rekolekcijos prasidėjo ketvirtadienio vakare ir baigsis sekmadienį. Apart vakarinių pamaldų, bus laikomos mišios kas rytą, 9-tą valandą. Kun. Dr. Mykolas Ražaitis, iš Brooklyn, N. Y. veda rekolekcijas.

Svarbus Pranešimas

Worcesterio lietuvių draugijos įsitėmykite, kad visų organizacijų valdybos susirinkimas neįvyks kovo 4-tą dieną, iš priežasties misijų šv. Kazimiero parapijoj. Tas didelis visų draugijų valdybų susirinkimas įvyks kovo 18-tą dieną, 7:30 valandą vakare, Šv. Kazimiero parapijos bažnytinėje svetainėje.

P. J. Račila, korespondentas

Labdaringos dr-jos direktorių susirinkimas įvyks Šv. Kazimiero parapijos bažnytinėje salėje, vasario 23-čią d., 7:30 vakare.

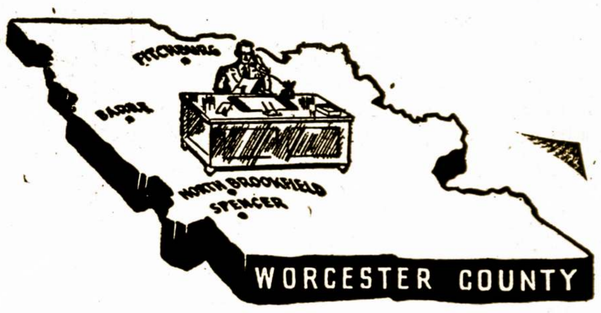

NUOSAVYBĖS VALDYMAS

Nesamdytumet užveizdą gyvenantį svetur vesti Jusų biznį. Jųs pageidautumet kokį nors asmenį pilnai susipažinusį su vietinėmis problemomis ir sąlygomis taipgi su didesnėmis rinkomis, su kuriomis tektų Jums pirkliauti.

Tai kodėl neparupinti vietinį užvaizdą Jusų nuosavybei? Musų Trusto Departamentas yra artimas Jusų šeimynai ir Jums — yra pilnai susipažinęs su vietinėmis žmonėmis ir problemomis. Vienok, jis yra užtektinai didelis suteikt pilnai tinkamus patarnavimus dėl įdėlių apsaugojimo ir nuosavybės valdymo.

Vietiniai turto ir nuosavybių savininkai, moterys ir vyrai, paskiria šį banką kaipo testamento išpildytoją ir globėją, delto, kad jis suteikia namų valdymą sykiu su užtektinai kapitalo ir trusto departamentu, kurs yra pats savaime didesnis negu daug bankų.

OLDEST TRUST COMPANY IN MASSACHUSETTS

WORCESTER COUNTY TRUST COMPANY

TRUST DEPARTMENT OFFICES
344 Main Street, Worcester
533 Main Street, Fitchburg

Member of Federal Deposit Insurance Corporation

Filene's

Nepaprastų Pirkinių Pardavimas!

VYRŲ NAUJI

KAKLARAIŠIAI

47¢ 3 UŽ $1.35

PAPRASTAI 55c IKI $1.00

Naujos pavasarinės šilkinės medžiagos, satino ir dryžuoto šilko įvairių — įvairiausių spalvų!

— PIRMAS AUKŠTAS —

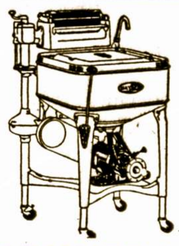

MAYTAG ir A. B. C. SKALBTUVAI

R.C.A. VICTOR IR PHILCO RADIJAI

LEONARD ir STEWART WARNER ELEKTRIŠKI ŠALDYTUVAI

Pilnas Pasirinkimas Naminių Rakandų ant Lengvų Išmokėjimų. Tai yra geriausia vieta kur galima įsigyt tinkamus rakandus.

MILLBURY FURNITURE CO.

TEL. DIAL 2-5936

182-200 MILLBURY ST. — WORCESTER, MASS.

"PITTSTON" Kietos Rušies Anglys
"KING PHILIP"—Minkštos Rušies Anglys
"NEW ENGLAND" Koksai

PRATT COAL CO.

"IŠRIŠA ŠILDYMO KLAUSYMĄ"

Tel. 4-1751 Kalbėti su Visais skyriais

35 PLEASANT STREET
Worcester, Mass.

VISOS APDRAUDOS FORMOS

Thomas E. Babb, Jr.

Generalis Agentas

405 MAIN ST.

TELEPHONE DIAL 3-6353

Worcester, Mass.

Peter Bros. Coal Co.

ANGLYS, KOKSAI, MALKOS, ALYVA

161 WASHINGTON ST.

Telephone 3-7247

F. D. PERRY CO.

965 MILLBURY STREET

ANGLYS — KOKSAI — ALYVA KURUI

"Pabandykite Musų Patarnavimą"

Skyriaus Ofisas 58 Front St. Kambarys 441 — Centralinis Ofisas 965 Millbury St.

TEL. DIAL 3-6307
Worcester, Mass.

RAY'S RADIO PASITIKĖTINAS PATARNAVIMAS

Del Eksperto Taisymo Darbo ir Nepaprastai Geras Vertes Perkant Naujus ir Naudotus Radio Aparatus

Pašaukite Dial 2-7049
27 SOUTHBRIDGE STREET

"Russian Cleercoal"

ANGLYS

Aukštos Šilumos ir Mažiau Bačkutės Pelenų iš Vieno Tono Pabandykite

Doherty Coal Co.

Nauja Vieta: 507 Main gatvė
Park Bldg. Tel. Dial 3-3387
Imk Elevatorių

Sankrova: 241 Southbridge St.

VELYKOMS

Papuoškit savo namus apmušdami savo rakandus nauja gelumbe. Prieinama kaina. Darbą užtikrinam.

VINCAS BOREKAS
47 Mendon St. Tel. 6-0234